

הגידה לי שאהבה נפשי בפרדס שיר השירים על פי הזוהר ד"ר שפרה אסולין

שיעור 1: שיר השירים בין הממשי לסימבולי

זוהר תרומה, ח"ב קכז ע"א

<p>וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶבְיָתָר וְרַבִּי אֶבְיָתָר יוֹסֵי הָיוּ יוֹשְׁבֵי יוֹם אֶחָד תַּחַת הָאֵילָנוֹת בְּבִקְעָה לְיַד יַם גִּינוֹסֶר.</p> <p>אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כַּמָּה נֶאֱמַר צֶלֶזְרָה שְׁמִכְסָה עֲלֵינוּ מִתּוֹךְ הָאֵילָנוֹת, וְאַנּוּ צְרִיכִים לְעֵטֶר מְקוּם זֶה בְּדַבְרֵי תוֹרָה.</p> <p>פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שִׁיר ג) אֶפְרַיִם עָשָׂה לֹוּ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. פְּסוּקַת זֶה הָרִי בְּאַרְנוֹהוּ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל אֶפְרַיִם - זֶה הֵיכָל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא כְּמוֹ הֵיכָל הָעֲלִיּוֹן...</p> <p>אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִי שְׁזוּכָה לְאוֹתוֹ אֶפְרַיִם, זוֹכָה בְּכָל זוֹכָה לְשִׁבְתָּהּ בְּמִנּוּחָהּ בְּצֶלֶל שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) בְּצֶלֶל חֲמֻדָּתִי וַיִּשְׁבַּתִּי. וְכַעַת שְׁיִשְׁבְּנוּ בְּצֶלֶל שֶׁל הַמְּנוּחָה הַזֹּאת, יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל שְׁלֵא יִשְׁבְּנוּ אֶלָּא בְּצֶלֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאֶפְרַיִם, וַיֵּשׁ לָנוּ לְעֵטֶר אֶת הַמְּקוּם הַזֶּה בְּעֵטְרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת עַד שִׁתְּעוֹרְרוּ הָאֵילָנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָאֶפְרַיִם לְבֹא עֲלֵינוּ בְּצֶלֶל אַחֵר.</p>	<p>(שְׁמוֹת כה) וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֶבְיָתָר יוֹסֵי, הוּוּ יְתִבִי יוֹמָא חַד, תַּחַת אֵילָנִי בְּבִקְעָתָא גַבִּי יַמָּא דְּגִינוֹסֶר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כַּמָּה יֶאֱמַר צֶלָזְרָה דָּא, דְּחַפִּיאַ עֲלֵן מַגּוּ אֵילָנִי, וְאַנּוּ צְרִיכִין לְאַעֲטָרָא הָאִי אַתְרַ בְּמַלִּי דְּאוּרִייתָא.</p> <p>פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) אֶפְרַיִם עָשָׂה לֹוּ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. הָאִי קָרָא הָאֵ אֹקִימָנָא לִיהַ וְאַתְמַר, אֲבָל אֶפְרַיִם, דָּא הֵיכָלָא דְּלִתְמָא, דָּאִיהוּ כְּגוֹוֵנָא דְּהֵיכָלָא עֲלָאָה...</p> <p>אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵאַן דְּזִכִּי בְּהוּא אֶפְרַיִם, זִכִּי בְּכָלָא, זִכִּי לְמִיתַב בְּנִיחָא דְּצֶלָזְרָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה דָּאִתָּא אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) בְּצֶלֶל חֲמֻדָּתִי וַיִּשְׁבַּתִּי. וְהִשְׁתָּא דִּיתְבִּינָא בְּצֶלָזְרָה דְּנִיחָא דָּא, אִית לָן לְאַסְתַּכְלָא דְּלֵא יְתִבִּינָן אֶלָּא בְּצֶלָזְרָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גוּ הַהוּא אֶפְרַיִם. וְאִית לָן לְאַעֲטָרָא הָאִי אַתְרַ, בְּעֵטְרִין עֲלָאִין, עַד דִּיתְעָרוּן אֵילָנִי דְּהוּא אֶפְרַיִם, לְמִיתִי עֲלֵן בְּצֶלָזְרָה אַחֵרָא.</p>
---	--

משנה, ידים ג, ה

אמר ר' שמעון בן עזאי מקובל אני מפי ע"ב זקנים ביום שהושיבו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים. אמר ר' עקיבא חס ושלום לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים שאין כל העולם כולו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים ואם נחלקו לא נחלקו אלא על קהלת. אמר ר' יוחנן בן יהושע בן חמיו של ר' עקיבא כדברי בן עזאי כן נחלקו וכן גמרו.

תוספתא, סנהדרין יב, י

ר' עקיבא אומר המנענע קולו בשיר השירים בבית המשתאות ועושה אותו כמין זמר אין לו חלק לעולם הבא.

משנה, חגיגה ב, א

אין דורשין בעריות בשלשה, ולא במעשה בראשית בשנים, ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים, ראוי לו כאילו לא בא לעולם, מה למעלה, מה למטה, מה לפניו, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם.

פירוש אוריגניס על שיר השירים, שיר השירים, בתוך: גרשום שלום, "שיעור קומה – הדמות המיסטית של האלוהות", פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה (מוסד ביאליק, 1980), עמ' 166-167

יש אומרים שמנהג היהודים הוא לאסור על כל מי שלא הגיע לגיל מבוגר ליטול ספר זה (שיר השירים) לידיו. ולא זו בלבד, אלא שמוריהם ורבניהם מלמדים את התינוקות את כל ספרי המקרא והתורות שבעל פה אך מונעים מהם ארבעה טקסטים, שאותם דוחים לסוף הלימוד. ואלה הם:

התחלת ספר בראשית, שבו מתוארת בריאת העולם; התחלת נבואתו של יחזקאל, שבה נדונים הכרובים; סופו המכיל את תיאור בית המקדש לעתיד לבוא; וספר שיר השירים הזה.

הקדמת רש"י לפירוש שיר השירים

"אחת דיבר אלהים, שתיים זו שמעתי" (תהלים סב, יב) – מקרא אחד יוצא לכמה טעמים, וסוף דבר אין לך מקרא יוצא מידי פשוטו ומשמעו. ואף על פי שדיברו הנביאים דבריהם בדוגמא, צריך ליישב הדוגמא על אופניה ועל סדרה, כמו שהמקראות סדורים זה אחר זה [...] ואומר אני, שראה שלמה ברוח הקודש שעתידין ישראל לגלות גולה אחר גולה, חורבן אחר חורבן, ולהתאונן בגלות זה על כבודם הראשון, ולזכור חיבה ראשונה אשר היו סגולה לו מכל העמים לאמר (הושע ב ז): "אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה", ויזכרו את חסדיו ואת מעלם אשר מעלו, ואת הטובות אשר אמר לתת להם באחרית הימים. ויסד הספר הזה ברוח הקודש, בלשון אשה צרורה אלמנות חיות, משתוקקת על בעלה, מתרפקת על דודה, מזכרת אהבת נעוריה אליו, ומודה על פשעה. אף דודה, צר לו בצרתה, ומזכיר חסדי נעוריה ונוי יופיה וכשרון פעליה, בהם נקשר עימה באהבה עזה – להודיעה, כי לא מלבו ענה, ולא שילוחיה שילוחין, כי עוד היא אשתו והוא אישה, והוא עתיד לשוב אליה.

רמב"ם, משנה תורה, הלכות תשובה, יג

כיצד היא האהבה הראויה הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך. והוא ששלמה אמר דרך משל כי חולת אהבה אני. וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.

רמב"ם, משנה תורה, הלכות תשובה, יג

רבי הנה הולך בדרך, והנה עמו רבי יצחק. עד שהיו הולכים, פגש את אותם ורדים. נטל אחד רבי אבא בידו והנה הולך. פגש בהם רבי יוסי. אמר, ודאי ששכינה פאן, ואני ראיתי בידי רבי אבא ללמד חכמה רבה, שהרי ידעתי שרבי אבא לא נטל את זה אלא להראות חכמה. אמר רבי אבא, שב, בני, שב. ישבו. הריח רבי אבא באותו הורד. אמר, ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח, שהרי ראיתי שאין נפש מתקימת אלא על ריח, ולכן הדס במוצאי שבת. פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מי גרם לי, שאני לדודי ודודי לי, מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח, והוא אדום, מוצקין אותו, והוא מתהפך ללבן, ולעולם ריחו לא זו. כף הקדוש ברוך הוא, מנהיג עולמו בדרך זה, שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא. והחוטא נקרא אדום, כמה דאת אמר, אם יהיו חטאיכם כשנים כשאלג (דף כ' ע"ב) ילבינו.. דבר אחר, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מה השושנים קוצין מצויין בתוכם, אף הקדוש ברוך הוא, מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים. מה השושנים, אלמלא הקוצים, אין השושנים מתקיימין. כף אלמלא הרשעים, אין הצדיקים ניכרים.

זוהר ח"ג, פרשת אמור, קז ע"א-ע"ב (מקבילה זוהר ויחי רכא)

רבי שמעון פתח ואמר, (שיר ב א) **אני**

חבצלת השרון שושנת העמקים

כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה,

דקב"ה משבח לה, והיא משבחת ליה

תדיר, וכמה משבחין ומזמריין אתקנת ליה למלכא תדיר.

זכאה חולקיהון דישאל דאחידן בעדבא דחולקא

קדישא, כמה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו

יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל

דאקרי חבצלת דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן.

השרון, דהיא שרה ומשבחת למלכא עלאה

דבר אחר:

אני חבצלת השרון, דבעיא לאתשקאה משקיו דנחלא

עמיקא, מבועא דנחלין,

כמה דאת אמר (שם לג ט) והיה השרון (כערבה) (ישעיה

לה ז) (לאגם מים).

שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא

דכלא,

שושנת העמקים, מאי אינון עמקים, כמה דאת אמר

(תהלים קל א) ממעמקים

קראתיך ה',

חבצלת השרון, חבצלת, מההוא אתר דשקיו דנחלין

נפקין ולא פסקין לעלמין

שושנת העמקים, שושנת דההוא אתר דאקרי עמיקא

דכלא סתים מכל סטרין.

תא חזי בקדמיתא **חבצלת ירוקא, בטרפין ירוקין, לבתר**

שושנה, בתרין גוונין סומק וחור,

שושנת בשית טרפין,

שושנת דשניאת גוונהא, ואשתניאת מגוונא לגוונא.

שושנת, בקדמיתא חבצלת, בזמנא דבעיא לאזדווגא

ביה במלכא אקרי חבצלת, בתר דאתדבקות ביה במלכא

באינון נשיקין אקרי שושנת, בגין דכתיב (שיר ה יג)

שפתותיו שושנים,

שושנת העמקים, דהיא שניית ומשניאת גוונהא זמנין

לטוב וזמנין לבייש, זמנין לרחמי זמנא לדינא.

ר' שמעון פתח ואמר: (שיר"ש ב א) **אני חבצלת השרון**

שושנת העמקים'.

כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה, שהקב"ה

משבח אותה והיא משבחת אותו תמיד, וכמה שבחים

וזמירות מתקנת לו למלך תמיד. אשרי חלקם של

ישראל האוחזים בירושת החלק הקדוש, כמו שכתוב:

(דברים לב ט) 'כי חלק ה' עמו, יעקב חבל נחלתו'.

אני חבצלת השרון – זו כנסת ישראל הנקראת חבצלת,

שעומדת ביפי הנוי בגן עדן.

השרון – שהיא שרה ומשבחת למלך

העליון.

דבר אחר:

אני חבצלת השרון – המבקשת להישקות משיקוי הנחל

העמוק, מבוע הנחלים, כמו שנאמר: (ישעיה שם לג ט)

והיה השרון (כערבה) (שם לה ז) (לאגם מים).

שושנת העמקים – העומדת בעומק הכל.

שושנת העמקים – מהם 'עמקים'? כמו שנאמר:

(תהלים קל א) 'ממעמקים קראתיך ה'.

חבצלת השרון – חבצלת מאותו מקום ששיקוי הנחלים

יוצאים ואינם פוסקים לעולמים.

שושנת העמקים – שושנת אותו מקום הנקרא עומק

הכל, סתום מכל צדדים.

בוא וראה, בראשונה **חבצלת – ירוקה בעלים ירוקים;**

לאחר מכן **שושנה – בשני גוונים, אדום ולבן.**

ששנה – בששה עלים.

ששנת – שמשנה גונה ומשתנה מגוון לגוון.

ששנת – בראשונה חבצלת, בזמן שמבקשת להזדווג בו

במלך נקראת **חבצלת. לאחר שדבקה בו במלך באותן**

נשיקות, נקראת **'ששנת' מכיון שכתוב: (שיר"ש ה יג)**

'שפתותיו שושנים'.

ששנת העמקים – שהיא משתנה ומשנה גוניה, זמנים

לטוב וזמנים לרע, זמנים לרחמים זמנים לדין.

זוהר ח"ג, זוהר שלך, לך קסו ע"ב (רב מתיבתא)

אדְהוּ יתְבֵי, אַמְרֵי הָא רַמְשׁ לִילְיָא. אַמְר לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, נְהִירו דְעֻלְמָא,
טוֹל פְּנִקְסָא דְאַחְמַתָּא דָא, וְטוֹל שְׂרָגָא, וְכַתּוּב מְלִין אֵלִין... וְלַמְחַר נְהִי גַבְהּ, הוֹאִיל וַיְהִי לָן רֶשֶׁן,
לְאַשְׁלָמָא דּוֹרוּנָא דְקָא מְשַׁדְרֵי לָהּ. פְּרַחֵי, בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְגַעָא.

עַד שְׁהִיּו יוֹשְׁבִים, אַמְרוּ, הָרִי יֵרֵד הַלְיָלָה. אַמְר לֹו לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֹר הַעוֹלָם, קַח פְּנִקְסָא
שֶׁל תֵּיק זֶה, וְקַח גַּר וְכַתּוּב דְּבָרִים אֱלוֹי.. וְלַמְחַר נְהִיָּה אֶצְלָהּ, הוֹאִיל וְנִתְּנוּ לָנוּ רְשׁוֹת לְהַשְׁלִים דּוֹרוֹן
שְׁמַשְׁלָחִים לָהּ. פְּרַחֵי, וּבְכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְגַעָא.

פִּתַח וְאָמַר (מְשַׁלִּי ה) אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן דְּדִיָּה יְרוּוֹה בְּכַל עֵת בְּאַהֲבַתָּה תְּשַׁנָּה תְּמִיד. אֹרִיִּיתָא
אֹרִיִּיתָא, נְהִירו דְכָל עֻלְמִין, כְּמַה יְמִין, וְנַחֲלִין, וּמְקוֹרִין, וּמְבוּעִין, מִתְּפַשְׁטֵי מְנַה לְכָל סְטָרִין. מְנַה פְּלָא,
עֲלָה קִיִּימִי עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, נְהִירו עֲלָאָה (וּדָא) מְנַה נְפִקָא. אֹרִיִּיתָא אֹרִיִּיתָא, מַה אִימָא לְגַבְהּ אֵילַת
אֲהָבִים אַנְתָּ, וַיַּעֲלֵת חֵן (גְּבִי) עֵילָא וְתַתְּא רַחֲמִין דִּילָהּ. מֵאן יִזְבִּי לִינְקָא מְנַה פְּדָקָא יֵאוּת. אֹרִיִּיתָא
אֹרִיִּיתָא שְׁעִשׁוּעִים דְּמֵאָרָה, מֵאן יְכִיל לְגַלְאָה, וְלִמְיָר סְתָרִין וְגַנְזִין דִּילָהּ. בְּכַה, וְאַעִיל רִישִׁיה בֵּין
בְּרַפְוִי, וְנִשְׁק לְעַפְרָא.

פִּתַח וְאָמַר (מְשַׁלִּי ה) אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן דְּדִיָּה יְרוּוֹה בְּכַל עֵת בְּאַהֲבַתָּה תְּשַׁנָּה תְּמִיד. תּוֹרָה תּוֹרָה,
אֹר כָּל הַעוֹלָמוֹת, כְּמַה יְמִים וְנַחֲלִים וּמְקוֹרוֹת וּמְבוּעִים מִתְּפַשְׁטֵים מְמַה לְכָל הַצְּדִדִים. מְמַה הַפֶּל, עֲלָה
עוֹמְדִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, אֹר הַעֲלִיּוֹן (בוֹזָה) מְמַה יִצְאָ. תּוֹרָה תּוֹרָה, מַה אַמְר לְפַנְיָה? אֵילַת אֲהָבִים
אַתָּ, וַיַּעֲלֵת חֵן, (אֶצְל) מַעֲלָה וּמַטָּה אֲהוּבִים שְׁלָהּ. מִי יִזְכֵּה לִינְקָא מְמַה פְּרָאוֹי? תּוֹרָה תּוֹרָה, שְׁעִשׁוּעִים שֶׁל
רְבוּנָה, מִי יְכִיל לְגַלּוֹת וְלֹאמַר סְתָרִים וְגַנְזוֹת שְׁלָהּ? בְּכַה, וְהַכְּנִים רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַפְוִי וְנִשְׁק אֵת הַעַפְרָא.

אֲדַהֲכִי חֲמָא כְּמַה דִּיּוֹקְנִין דְּחַבְרִיָּא סַחְרִיָּה. אַמְר לִיה, לֹא תִדְחַל בְּרִיָּה דִּיּוֹחָא, לֹא תִדְחַל בּוֹצִינָא
קְדִישָׁא, כְּתוּב וְחַדִּי גוֹ חֲדוּה דְּמֵאָרָה. כְּתוּב כָּל אֵינּוֹן מְלִין דְּשְׁמַע בְּהוּא לִילְיָא, וְלַעָא לֹו, וְלַהֲג לֹו, וְלֹא
אַנְשֵׁי מְלוֹה. וְהוּא שְׂרָגָא נְהִיר קְמִיה כָּל הוּא לִילְיָא, עַד דְּאַתָּא צַפְרָא. כַּד אַתָּא צַפְרָא, וְקַח עֵינּוֹי,
וְחֲמָא חַד נְהִירו דְּהוּה נְהִיר בְּרַקִּיעָא, מֵאִיָּה עֵינּוֹי לְתַתְּא. אַהֲדָר כְּמִלְקָדְמִין, וְחֲמָא נְהִירו בְּכָל רַקִּיעָא,
דְּנְהִיר וְסִלְיָק בְּהוּא נְהִירו דִּיּוֹקְנָא דְּבִיתָא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין. חֲדָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְלַפּוּם רַגְעָא, אֲגַנְזֵי הוּא
נְהוּרָא.

בֵּין כַּף רָאָה כְּמַה דְּמִיּוֹת שֶׁל חֲבָרִים סְכִיבו. אַמְר לֹו, אַל תִּירָא בְּרִיּוֹחָא, אַל תִּפְחַד מְנַרְה קְדוֹשָׁה,
כְּתוּב וְשַׁמַּח תּוֹה שְׁמַחַת רְבוּנָה. כְּתוּב כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ שְׁשַׁמַּע בְּאוֹתוֹ לִילְיָה, וְלַמְד בְּהֵם וְעַסְק בְּהֵם, וְלֹא
שְׂכַח דְּבַר. וְאוֹתוֹ גַּר הָאִיר לְפַנְיָו כָּל אוֹתוֹ הַלְיָלָה עַד שְׁהֲגִיעַ הַבֶּקֶר. כְּשֶׁהֲגִיעַ הַבֶּקֶר, הָרִים עֵינּוֹי, וְרָאָה
אֹר אַחַד שְׁהִיָּה מֵאִיר בְּרַקִּיעָא. הוֹרִיד עֵינּוֹי לְמַטָּה. חֲזַר כְּמִקְדָּם וְרָאָה אֹר בְּכָל הַרַקִּיעָא שְׁמֵאִיר וְעוֹלָה
בְּאוֹתוֹ אֹר דְּמִוֹת הַכִּיָּת בְּכַמָּה צִיּוּרִים. שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְלַפִּי רַגַע גַּנְזוּ כָּל אוֹתוֹ הָאוֹר.

אֲדַהֲכִי, הָא אֵינּוֹן תְּרִין שְׁלִיחֵן אַתְּיָין. אֲשַׁפְּחוּהוּ רִישִׁיה בֵּין בְּרַכּוֹי. אַמְרו לִיה שְׁלָמָא עֲלִיה דְּמַר, שְׁלָמָא
לְמֵאן דְּעֵלְאִין וְתַתְּאִין בְּעָאן לְאַקְדָּמָא לִיה שְׁלָם. קוּם. קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֲדָא בְּהוּ. אַמְרו לִיה, וְלֹא חֲמִית
בְּיִיחָא דְּרוּחָא דְּעַבְד לָךְ מֵאָרָה, חֲמִית נְהִירו דְּבִיתָא בְּרַקִּיעָא. אַמְר לֹו חֲמִינָא, אַמְרו לִיה בִּיה שְׁעַתָּא,
אַפִּיק תְּהוּמָא בִּי מְקַדְשָׁא, וְאַעֲבְרִיה קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא בְּיָמָא רַבָּא, וּמְנַהֲרִי דִּילִיה, הוּה נְהִיר בְּרַקִּיעָא.

בֵּין כַּף הָרִי אוֹתָם שְׁנֵי שְׁלִיחִים בָּאִים. מְצִאוּהוּ רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכּוֹי. אַמְרו לֹו, שְׁלוּם עֲלִיָּה מַר! שְׁלוּם לְמִי
שְׁעֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים רוֹצִים לְהַקְדִּים לֹו שְׁלוּם. קוּם! קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְשַׁמַּח בְּהֵם. אַמְרו לֹו, וְלֹא רָאִיתָ
נַחַת רוּחַ שְׁעִשָׁה לָךְ רְבוּנָה? רָאִיתָ אֹר הַכִּיָּת בְּרַקִּיעָא? אַמְר לְהֵם, רָאִיתִי. אַמְרו לֹו, בְּאוֹתָה שְׁעָה הוֹצִיאָ
הַתְּהוּם בֵּית הַמְּקַדְשׁ, וְהַעֲבִירוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּחַ הוּא בֵּים הַגְּדוֹל, וּמֵאוּרוּ הִיָּה מוֹאָר בְּרַקִּיעָא.

זוהר ח"ב, משל העלמה, סבא דמשפטים, צח ע"ב – צט ע"ב

קודשא בריך הוא כל מלין סתימין דאיהו עביה, עאל לון באורייתא קדישא, וכלא אשתכח באורייתא, וההיא מלה סתימא גלי לה אורייתא, ומיד אתלבשא בלבושא אחרא, ואתטמר תמן, ולא אתגלי. וחסמינ דאינון מליין עינין, אף על גב דההיא מלה אסתים בלבושא (תמן), חמאן לה מגו לבושה, ובשעתא דאתגלי ההיא מלה עד לא תיעול בלבושא, רמאן בה פקיהו דעינא, ואף על גב דמיד אסתים, לא אתאביד מעיניהו. (נ"א מינייהו)

כל הדברים הנסתרים שהקדוש ברוך הוא עשה, הכניס אותם לתורה הקדושה, והכל נמצא בתורה, ואותו דבר נסתר גלתה אותו התורה, ומיד התלבש בלבוש אחר, ונטמן שם ולא התגלה. והחכמים שהם מלאים עינים, אף על גב שאותו הדבר נסתר בלבושו (שם), רואים אותו מתוך לבושו, ובשעה שהתגלה אותו דבר, טרם יבנס ללבושו, רואים בו בפקחת עין, ואף על גב שמיד נסתר, לא נאבד מעיניהם ...

אמר ההוא סבא, חברייא, לאו בגין דא בלחודוי שרינא מלה, דהא סבא פגיני, לאו במלה חדא עביד קיש קיש, ולא קרי, כמה בני עלמא בערבוביא בסכלתנו דלהון, ולא חמאן בארץ קשוט באורייתא, ואורייתא קרי בכל יומא בנהימו (נ"א ברחימו) לגבייהו (דבני נשא) ולא בעאן לאתבא רישא. אמר אותו זקן, חברים, לא בשביל זה בלבד התחלתי את הדבר, שהרי זקן כמוני לא בדבר אחד עושה קיש קיש ולא קורא, כמה בני העולם שהם בערבוביה בתבונה שלהם, ולא רואים בדרך אמת בתורה, ותורה קוראת בכל יום בנהימה (באהבה) אליהם, ולא רוצים להשיב ראשם.

ואף על גב דאמינא, דהא אורייתא מלה נפקא מנרתקה, ואתחזיאת זעיר, ומיד אתטמרת. הכי הוא ודאי. ובזמנא דאתגליאת מגו נרתקה ואתטמרת מיד, לא עבדת דא, אלא לאינון דידעין בה, ואשתמודעאן בה.

ואף על גב שאמרנו שהרי התורה הוציאה דבר מנרתקה, ונראה קטן ומיד נטמן - כך הוא ודאי. ובזמן שנתגלה מתוך נרתקה ונטמן מיד, לא עושה את זה אלא לאותם שיודעים בה ובודעים בה.

משל למה הדבר דומה, לרחימתא, דאיהי (צ"ה ע"א) שפירתא בחיזו, ושפירתא בריוא, ואיהי טמירתא בטמירו גו היכלא דילה, ואית לה רחימא יחידאה, דלא ידעין ביה בני נשא, אלא איהו בטמירו. והוא רחימא, מגו רחימא דרחים לה עבר לתרע ביתה תדיר, זקיף עינוי לכל סטר. איהי ידעת דהא רחימא אסחר תרע ביתה תדיר, מה עבדת, פתחת פתחא זעירא בההוא היכלא טמירא, דאיהי תמן, וגליאת אנפיה לגבי רחימאה, ומיד אתהדרת ואתפסיאת. כל אינון דהוו לגבי רחימא, לא חמו ולא אסתפלוג בר רחימא בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזלו אבתרה. וידע דמגו רחימו דרחימת ליה, אתגליאת לגביה רגעא חדא, לאתערא (ס"א לגביה רחימו ליה). הכי הוא מלה דאורייתא, לא (ר"ל ע"ב) אתגליאת, אלא לגבי רחימאה. ידעת אורייתא, דההוא חפימא דלבא אסחר לתרע ביתה כל יומא, מה עבדת, גליאת אנפיה לגביה, מגו היכלא, וארמיזת ליה רמיזא, ומיד אהדרת לאתרה ואתטמרת. כל אינון דתמן, לא ידעי, ולא מסתכלי, אלא איהו בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה. ועל דא, אורייתא אתגליאת ואתפסיאת, ואזלת ברחימו לגבי רחימאה, לאתערא בהדיה רחימו.

משל למה הדבר דומה? לאהובה, שהיא יפה במראה ויפה בתאר, והיא טמונה בהסתר בתוך ההיכל שלה, ויש לה אוהב יחידי שלא יודעים עליו בני אדם, אלא שהוא בנסתר. אותו אוהב, מתוך האהבה שאוהב אותה, עובר על שער ביתה תמיד, מרים עיניו לכל צד. היא יודעת שהרי האוהב סובב שער ביתה תמיד. מה עושה? פותחת פתח קטן באותו היכל נסתר שהיא שם ומגלה את פניה לאוהבה, ומיד חוזרת ונתפסת. כל אותם שהיו אצל האוהב, לא ראו ולא הסתכלו, פרט לאוהב לבדו, ומעיו ולבו ונפשו הלכו אחריה. ויודע שמתוך האהבה שהיא אוהבת אותו, נגלית אליו רגע אחד לעורר (אליו אהבה) אותו. כך הוא דבר התורה לא נגלה אלא לאוהבו. יודעת התורה שאותו חכם לב סובב שער ביתה כל יום. מה היא עושה? מגלה פניה אליו מתוך ההיכל, ורומזת לו רמז, ומיד חוזרת למקומה ונסתרת. כל אלו ששם לא יודעים ולא מסתכלים, אלא רק הוא בלבדו, ומעיו ולבו ונפשו הולכים אחריה, ועל זה התורה נגלית ונכסית והולכת באהבה לאהובה לעורר עמו אהבה.

תא חזי, ארחא דאורייתא כך הוא, בקדמיתא פד שריא לאתגלאה לגבי בר נש, (ברגע) ארמיות ליה ברמיוז, אי ידע טב. ואי לא ידע, שדרת לגביה, וקראת ליה פתי. ואמרת אורייתא, להחיא דשדרת לגביה, אמרו להחיא פתי דיקרב הכא, ואשתעי בהדיה. הדא הוא דכתיב, (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. קריב לגביה, שריאת למלא עמיה, מבתר פרוכתא דפרסא ליה, מלין לפום ארחוי, עד דיסתפל זעיר זעיר, ודא הוא דרשא.

בא וראה, כך היא דרכה של תורה: בראשונה כשמתחילה להתגלות אל האדם, (ברגע) רומזת לו ברמז. אם יודע - אז טוב, ואם לא יודע - שולחת אליו וקוראת לו פתי. והתורה אומרת לאותו ששולחה אליו: אמרו לאותו הפתי שיקרב לכאן ואדבר עמו. זהו שכתוב מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. קרב אליה, ומתחילה לדבר עמו מאחר פרכת שפורשת לו דברים לפי דרכו, עד שיתבונן לאט לאט, וזהו הדרש.

לבתר, תשתעי בהדיה, מבתר שושיפא דקיק, מלין דחידה, ודא איהו הגדה. לבתר דאיהו רגיל לגביה, אתגליאת לגביה אנפין באנפין, ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה, וכל ארחין סתימין, דהו בלבא טמירין, מימין קדמאין. פדין (דף צ"ט ע"ב) איהו בר נש שלים, בעל תורה ודאי, מארי דביתא, דהא כל רזין דילה גליאת ליה, ולא רחיקת, ולא פסיאת מיניה פלום.

אחר כך תדבר עמו מאחר שפש קטן דברי חידה, וזוהי הגדה. אחר שהתרגל אליה, נגלית אליו פנים בפנים ומדברת עמו כל הסודות הנסתרים שלה, וכל הדרכים הנסתרות שהיו שמורים בלבה מימים ראשונים, ואז אותו אדם הוא שלם, בעל תורה ודאי, בעל הבית, שהרי כל סודותיה גלתה לו, ולא רחקה ולא כסתה ממנו פלום.

אמרה ליה, חמית מלה דרמזא דקא רמיזא לך בקדמיתא, כך וכך רזין הוה, כך וכך הוא. פדין חמי (ס"א דעלאין) דעל אינון מלין לאו לאוספא, ולא למגרע מנייהו. וכדין פשטיה דקרא, כמה דאיהו דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. ועל דא, בני נשא אצטריכו לאודתרא, ולמרדף אבתרא דאורייתא, למהוי רחמיין דילה, כמה דאתמר.

אומרת לו, ראית דבר הרמז שרמזתי לך בתחלה? כך וכך היו הסודות, כך וכך הוא. ואז רואה (שהעליונים) שעל הדברים הללו אין להוסיף ואין לגרע מהם, ואז פשט הכתוב כמו שהוא, שלא להוסיף ולא לגרע אפילו אות אחת. ועל כך אנשים צריכים להזהר ולרדף אחרי התורה להיות אוהבים שלה, כמו שנתבאר.

שיעור 2: שיר השירים - מנעול שאבדו מפתחותיו

או מפתח הקסם?

זוהר ח"ב, יח ע"א - יט ע"א (מדרש הנעלם)

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, רבי אלעזר פתח שיר השירים אשר לשלמה, תנא כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו עלה בחפץ לפניו וברא את השמים בימינו והארץ בשמאלו ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים הממונים בחסדו לומר שירה ביום וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה הדא הוא דכתיב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי, אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום שירתם של ישראל קדוש... ותנא אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר, וכשפותחין [החיים] שירה מוסיפין העליונים רוח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ, ומוסיפין כח בהאי שירה, אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתניא כל הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלמה לדעת... ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו דכתיב עשיתי לי שרים ושרות, (קהלת ב, ח). כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותן השרים העליונים. והיינו דכתיב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים של מעלה, שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתיד להיות שיר שהשרים של מעלה משוררים. א"ר אלעזר אלו השרים עמדו עד שנולד לוי. משנולד לוי ואילך אמרו שיר. כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר ועמדו השרים על משמרתם. ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי (שיר השירים ח, א). כיון שיצאו משבת לוי המשוררים של מטה והתקדשו כולם ועמדו על משמרותם, והיו אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם. בא שלמה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים ונסתם החכמה בו, א"ר יהודה למה נקראו השרים של מטה לויים? על שנלוים וחברים למעלה כאחד, והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה,

ועל כן אמרה לאה (בראשית כט) ילוה אישי אלי.

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, ע ט"ד

"הגידה לי, שאהבה נפשי, איכה תרעה, איכה תרביץ בצְהָרִים; שְׁלֵמָה אֶהְיֶה כְּעֵטֶיהָ, על עֲדָרֵי חֲבָרִיָּה."

אשרי כל אלה העוסקים בתורה לדעת חכמת קונם ויודעים הם ומתבוננים בסודות עליונים...
 החכמה הצריכה לו לאדם היא:
 אחד שידע להתבונן בסוד קונו.
 ואחד שידע את גופו ויכיר מי הוא, ואיר נברא ומאין בא ולאן ילך,
 ותיקון הגוף איך נתקן, ואיך הוא עתיד להיכנס בדין לפני המלך הקדוש.
 ואחד שידע להתבונן ברזי נשמתו, מה היא הנפש שבו ומאין באה
 ועל מה באה בגוף זה, טיפה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר.
 ואחד שיתבונן בעולם הזה וידע את העולם שהוא בו ועל מה נתקן.
 ואחר כך בסודות עליונים של העולם של מעלה להכיר את קונו.
 וכל זה יתבונן האדם מתוך סודות התורה...

זוהר תרומה, ח"ב, קמג ע"א - קמז ע"א (דרשת שיר השירים)

הִלְכוּ כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְעִיר נְחֻשָׁה הַלֵּילָה. אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ שְׁיוֹם זֶה מֵאִיר לָנוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְזִכּוֹת
 בּוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא, אִף כִּף הַלֵּילָה הַזֶּה יֵאִיר לָנוּ
 לְזִכּוֹתֵנוּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְלַעֲטֹר דְּבָרִים שֶׁל הַיּוֹם
 בְּלֵילָה הַזֶּה לְפָנֵי עֲתִיק הַיָּמִים. שֶׁהֲרִי כְּמוֹ הַיּוֹם
 הַשְּׁלֵם הַזֶּה לֹא יִמָּצֵא בְּכָל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִים.
 אֲשֶׁרִי חֲלַקְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

נִכְנְסוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי
 אֲבָא וְרַבִּי יוֹסִי עִמָּם. לָנוּ עַד שְׁנַחֲלַק הַלֵּילָה.
 כִּיּוֹן שְׁנַחֲלַק הַלֵּילָה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֻבְרַיִם,
 זְמַן הוּא לְעֲטֹר אֶת הַמְּרַכְבֵּה הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה
 בְּהַשְׁתַּדְּלוּתָנוּ. אָמַר לְרַבִּי יוֹסִי, אַתָּה שְׁלֹא
 נִשְׁמַעוּ דְּבָרֶיךָ בַּיּוֹם הַזֶּה בִּינְנוּ, אַתָּה תִּהְיֶה
 רֵאשִׁית לְהָאִיר הַלֵּילָה, שֶׁהֲרִי עֲכָשׁוּ עֵת רְצוֹן
 הִיא לְהָאִיר מַעְלָה וּמַטָּה.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר
 לְשִׁלְמָה. שִׁיר זֶה עוֹרֵר אוֹתָהּ שְׁלֵמָה הַמְּלִיךָ
 כְּשֶׁנִּכְנְהָ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִשְׁלָמוּ,
 מַעְלָה וּמַטָּה, בְּשִׁלְמוֹת אַחַת. וְאִף עַל גַּב
 שְׁהַחֲבָרִים חֲלָקוּ בְּזֶה (מֵתִי נֹאמֵר), אֲכַל שִׁירָה זֹאת
 לֹא נִאֲמְרָה אֶלָּא בְּשִׁלְמוֹת. כְּשֶׁהֲלַכְנָה הַתְּמַלָּאָה
 בְּשִׁלְמוֹת, וּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ נִכְנְהָ כְּמוֹ שְׁלֵמָה
 בְּשִׁעָה שְׁנִכְנְהָ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ לְמַטָּה, לֹא הִיָּתַתָּה
 שְׁמִיחָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּכְבְּרָה
 הָעוֹלָם כְּמוֹ אוֹתוֹ הַיּוֹם...

אֲזָלוּ, כִּד מְטוֹ לְמַתָּא, אֲתַחֲשֵׁף לֵילֵיא. אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, כְּמָה דְּיוֹמָא דָּא, אֲנִהִיר לָן בְּהַאי אַרְחָא,
 לְמִזְבֵּי בֵּיה בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, אוֹף הָכִי הָאִי לֵילֵיא,
 יְנִהִיר לָן, לְמִזְבֵּי לָן לְעֵלְמָא דְּאֲתִי, וְלַעֲטֹרָא
 מְלִין דְּיִמְמָא בְּלֵילֵיא דָּא קָמִי עֲתִיק יוֹמִין דְּהָא
 כְּיוֹמָא דָּא שְׁלִים, לֹא יִשְׁתַּכַּח בְּכָל דְּרִין אַחֲרֵינָן.
 וְכַאֲהוּ חוֹלְקֵנָא בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

עָלוּ לְבֵיתֵיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי
 אֲבָא וְרַבִּי יוֹסִי עִמָּהוֹן. בְּתוֹ עַד דְּאֲתַפְּלַג לֵילֵיא.
 כִּיּוֹן דְּאֲתַפְּלַג לֵילֵיא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֻבְרַיִם,
 עֵידֵן אִיהוּ לְאֶעֱטֹרָא רְתִיכָא קְדִישָׁא לְעֵילָא,
 בְּאֲשְׁתַּדְּלוּתָא דִּילָן. אָמַר לִיה לְרַבִּי יוֹסִי, אַנְתָּ
 דְּלֹא אֲשַׁתְּמַעוּ מִלֵּךְ בְּהַאי יוֹמָא בִּינְנָא, אַנְתָּ
 הוּי שִׁירוּתָא, לְאַנְהֵרָא לֵילֵיא, דְּהָא הַשְׁתָּא עֵידֵן
 רְעוּתָא אִיהוּ, לְאַנְהֵרָא עֵילָא וְתַתָּא.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר
 לְשִׁלְמָה. שִׁירָתָא דָּא אֲתַעֵר לָהּ שְׁלֵמָה מְלַכָּא,
 כִּד אֲתַבְּנִי בִּי מְקֻדָּשָׁא, וְעֵלְמִין כְּלָהּ אֲשַׁתְּלִימוּ,
 עֵילָא וְתַתָּא בְּשִׁלְמוֹתָא חָדָא. וְאִף עַל גַּב
 דְּחֻבְרַיִם פְּלִיגֵן בְּהַאי אֲכַל שִׁירָתָא דָּא לֹא
 אֲתַמֵּר, אֶלָּא בְּשִׁלְמוּ, כִּד סִיְהֵרָא אֲתַמְלִיא
 בְּשִׁלְמוּ, וּבִי מְקֻדָּשָׁא אֲתַבְּנִי כְּגוֹנָא דְּלְעֵילָא
 בְּשִׁעָתָא דְּאֲתַבְּנִי בִּי מְקֻדָּשָׁא לְתַתָּא, לֹא הוּוּ
 חָדָה קָמִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיּוֹמָא דְּאֲתַבְּרִי
 עֵילָא, כְּהוּוּ יוֹמָא...

והתבשם העולם, ונפתחו כל המשקופים
 העליונים להאיר, ולא היתה שמחה בכל
 העולמות כמו אותו היום. אז פתחו עליונים
 ותחתונים ואמרו שירה, וזהו שיר השירים.
 שיר שאותם המנגנים שמנגנים לקדוש-ברוך-
 הוא... ושירה זו נתקנה למלך העליון, המלך
 שהשלום שלו. והתשפחת הזו היא מעלה מכל
 התשפחות הראשונות. היום שהתגלתה תשפחת
 זו (בעולם) בארץ, באותו יום נמצאה שלמות
 בכל, ולכן הוא קדש קדשים...

שירה זו שירה, שהיא כלל של כל התורה.
 שירה שעליונים ותחתונים מתעוררים אליה.
 שירה שהיא כמו העולם שלמעלה, שהוא שבת
 העליונה. שירה שהשם הקדוש העליון מתעטר
 בשבילה, ולכן הוא קדש קדשים. מה הטעם?
 משום שכל דבריו באהבה ושמחה הכל...

תשפחת השירה הזו היא כלל של כל התורה.
 הכלל של כל מעשה בראשית. הכלל של סוד
 האבות. הכלל של גלות מצרים, וכשיצאו
 ישראל ממצרים, ותשפחת הים. הכלל של יו"ד
 אמירות וקיום של הר סיני. וכשהלכו ישראל
 במדבר, עד שנכנסו לארץ ונבנה בית המקדש.
 הכלל של עטור השם הקדוש העליון באהבה
 ושמחה.

הכלל של גלות ישראל בין העמים והגאולה
 שלהם. הכלל של תחית המתים, עד ליום שהוא
 שבת לה. מה שהיה, ומה שיהיה, ומה שעתיד
 להיות אחר היום השביעי, כשתהיה שבת לה,
 הכל נמצא בשיר השירים.

כך למדנו: שיר - אהה. השירים - שנים. אשר
 - הרי שלשה. וסוד זה - שנתנה כוס של ברכה
 ונטלת בין ימין ושמאל. והכל מתעורר למלך
 שהשלום שלו. ובזה עולה רצון למעלה למעלה
 בסוד האין סוף. כאן נמצאת מרפכה קדושה,
 שהרי האבות הם המרפכה, ודוד המלך מתחבר
 עמם, והם ארבעה, סוד המרפכה הקדושה
 העליונה ולכן ארבע תבות בפסוק הראשון הזה,
 סוד המרפכה הקדושה השלמה...
 מכאן והלאה נמסר הסוד לחכמים.

ואתבסם עלמא, ואתפתחו כל משקופי עלאין
 לאנהרא, ולא הוה חדוה בכל עלמין כההוא
 יומא, כדין פתחו עלאי ותתאי ואמרו שירתא,
 והיינו שיר השירים. שירתא דאינון מנגנין
 דמנגנו לקודשא בריה הוא... ושירתא דא
 אתתקנת לגבי מלכא עלאה, מלכא דשלמא
 דיליה. ותושפחא דא איהי מעליא, מכל
 תושבחן קדמאי. יומא דאתגלי תושפחא דא
 (בעלמא) בארעא, ההוא יומא אשתכח שלימו
 בכלא, ועל דא איהו קדש קדשים...

שירתא דא שירתא, דאיהי כללא דכל
 אורייתא. שירתא דעלאי ותתאי מתערי לגבה.
 שירתא דאיהי כגוונא דעלמא דלעילא, דאיהו
 שבת עלאה. שירתא דשמא קדישא עלאה,
 אתעטר בגיניה. ועל דא איהו קדש קדשים.
 מאי טעמא. בגין דכל מלוי ברחימו ובחדוה
 כלא...

תושפחא דשירתא דא, איהי כללא דכל
 אורייתא. כללא דכל עובדא דבראשית, כללא
 דרוא דאבהו, כללא דגלותא דמצרים. וכד נפקו
 ישראל ממצרים. ותושפחא דימא. כללא
 דיו"ד אמירן. וקיומא דהר סיני. וכד אזלו
 ישראל במדברא, עד דעאלו לארעא, ואתבני
 בי מקדשא. כללא דעטורא דשמא קדישא
 עלאה, ברחימו ובחדוה.

כללא דגלותהון דישאל ביני עממא,
 ופורקנא דלהון. כללא דתחיית המתים, עד
 יומא דאיהי שבת ליי. מאי דהוה, ומאי דהוי,
 ומאי דזמין למהו, לבתר ביומא שביעאה, כד
 יהא שבת ליי, כלא איהו בשיר השירים.

הכי אוליפנא, שיר, חה. השירים, תרין. אשר,
 הא תלת. ורוא דא, דאתיהיב כוס של ברכה
 ואתנטיל בין ימינא ושמאלא. וכלא אתער לגבי
 מלכא דשלמא דיליה. ובהאי אסתלק רעותא
 לעילא לעילא ברוא דאין סוף. רתיכא קדישא
 קא אשתכח. דהא אבהו אינון רתיכא, דוד
 מלכא אתחבר עמהו, אינון ארבע רוא דרתיקא
 קדישא עלאה. ובגין כה, ארבע תיבין בהאי
 קרא קדמאה, רוא דרתיקא קדישא שלימתא...
 מכאן והלאה, רוא לחכימין אתמסר.

ותו אית ביה רזא פנימאה...הכא אית לאסתכלא, ואי לאו דמר הכא, לא אימא. תנינן דעלמא דא, איהו פגוונא דעלמא דלעילא, ועלמא דלעילא כל מה דהוה בהאי עלמא, הכי איהו לעילא, אי נחש גרים מותא לאדם לתתא, לעילא אמאי?...אלא כל דא סתרי אורייתא, ונחש בכלא אתקין גריעו. תא חזי והכי אוליפנא, כל מה דעבד קודשא בריה הוא

ועוד יש בו סוד פנימי...כאן יש להתבונן, ואם מורי לא כאן - לא אמר. שנינו שהעולם הזה הוא כמו העולם שלמעלה, והעולם שלמעלה - כל מה שישנו בעולם הזה, כך זה למעלה. אם הנחש גרם מות לאדם למטה, אז למה למעלה? אם תאמר (עוד) לאשה (למטה), שבגלל הנחש נגרע האור, שהרי לפעמים הלכנה גורעת אורה ובאותו זמן היא מתה, הזכר למה?...אלא כל זה סתרי תורה, והנחש תקן בכל גריעות. בא וראה, וכך למדנו, כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא

עילא ותתא, כלא ברזא דדכר ונוקבא איהו, וכמה דרגין אינון לעילא, משניין אלין מאלין. ומדרגא עד דרגא רזא דאדם, ואינון דרגין דאינון זינא חדא, עבד לון קודשא בריה הוא דיוקנא דחד גופא, עד דסקין ברזא דאדם... ובכל אתר אדם דכר ונוקבא איהו, אבל אדם דאיהו קדישא עלאה, איהו שלטא על כלא, דא יחיב מזונא וחיין לכלא. ועם כל דא בכלא מנע נהורא האי חזיא תקיפא...

למעלה ולמטה, הכל הוא בסוד של זכר ונקבה, וכמה דרגות הן למעלה משנות אלו מאלו. ומדרגה עד דרגה סוד של אדם, ואותן דרגות שהן מין אחד, עשה אותן הקדוש ברוך הוא דיוקן של גוף אחד, עד שעולים בסוד של אדם... ובכל מקום אדם הוא זכר ונקבה, אבל אדם שהוא קדוש עליון, הוא שולט על הכל, זה הנותן מזון וחיין לכל. ועם כל זה, בכל מנע אור הנחש הקשה...

לא הוה בר נש בעלמא מיומא דאתברי אדם, דיעיל רחימו וחביבו, ומלין דזווגא לעילא, בר שלמה מלכא, דאיהו אתקין דזווגא דלעילא בקדמיתא, ולבתר זמין לון פחדא בביתא דאתקין לון. ופאין אינון דוד ושלמה בריה, דאינון אתקינו דזווגא דלעילא. מיומא דאמר לה קודשא בריה הוא לסיהרא, זילי ואזעירי גרמיה, לא אנדווגת בזווגא שלים בשמשא, בר פד אתא שלמה מלכא.

לא היה אדם בעולם מיום שנברא אדם שיכניס אהבה וחביבות ודברי זיווג למעלה פרט לשלמה המלך שתקן הזיווג שלמעלה בראשונה, ואחר כך הזמין אותם כאחד בבית שתקן להם. אשריהם דוד ושלמה בנו שתקנו את הזיווג שלמעלה. מיום שאמר הקדוש ברוך הוא ללכנה לכי והקטיני את עצמה, לא הודווגת בזווג שלם עם השמש, פרט לכשבא המלך שלמה.

שיר השירים, הא הכא חמש דרגין, לאתדבקא בעלמא דאתי. שירה חה. השירים, תרין, הא תלת. אשר, הא ארבעה. לשלמה, הא חמשה. בחמשאה איהו. דהא יומא דחמשין, רזא דיובלא איהו...

שיר השירים - הרי כאן חמש דרגות לדבק בעולם הבא. שיר - אחת. השירים - שתיים. הרי שלש. אשר - הרי ארבע. לשלמה - הרי חמש. בחמישי הוא. שהרי יום החמשים הוא סוד היובל...

כיון דעבד קדש הקדשים לתתא, גניז וטמיר, ועאל רזא דקדש הקדשים לתמן, למעבד גניזו דשמושא שלים, עילא ותתא פדקא יאות. קדש הקדשים איהו לעילא, רזא דחכמתא עלאה, ויובלא. פגוונא דא ירתין חתן וכלה, ירותא דאבא ואמא.

כיון שעשה קדש הקדשים למטה גניז וטמיר, והכניס לשם את סוד קדש הקדשים לעשות גניזת השמוש השלם למעלה ולמטה כראוי. קדש הקדשים הוא למעלה, סוד החכמה העליונה והיובל. כמו זה יורשים החתן והכלה ירשת האב והאם.

ותזרו נחלת הירשה בגון אחר. ירשת האב
 ירשה הבת בעליתו של השם הקדוש הזה,
 ונקרא אף כף קדש, חכמה. ירשת האם ירש
 הבן, ונקרא קדשים, משום שנטל את כל אותם
 הקדשים העליונים וכנסם אליו, ואחר כף נותן
 אותם ומכניסם לפלה...

ואם תאמר ששבח זה הוא שלו - אל תאמר כה,
 אלא השבח עולה למקום עליון. אבל כאן הוא
 סוד. כשמתקנים זכר ונקבה כאחד תחת המלך
 העליון, אז אותו מלך מתעלה למעלה ומתמלא
 מכל הקדשות ומכל הברכות ששופעות למטה,
 ומתמלא ומריק למטה, וזוהי תשוקת המלך
 העליון, כשמתמלא קדשות וברכות ומריק
 למטה. ועל זה הן התפילות והבקשות, שיתתקן
 ויתמלא אותו מבוע עליון...

מה שצריכים התפלות והבקשות - שיואר
 ויתקן אותו מקום שיוצא ממנו אור. שכיון
 שאותו מקום מתקן מן המראה שלו, מתתקן
 כל מה שלמטה. ולכן התשבחת שאמר שלמה,
 לא השתדל אלא בשביל המלך שהשלים
 שלו שיתתקן. כיון שהתתקן ממראהו, הכל
 התתקן. ואם הוא לא התתקן, אין תקון ללבנה
 לעולמים, ומשום כף אשר לשלמה. שיתתקן
 ויתמלא כראוי בראשונה, כמו שנתבאר...

ישקני מנשיקות פיהו - מה ראה שלמה המלך
 שהכניס דברי אהבה בין העולם העליון
 לעולם התחתון, וראשית התשבחת של האהבה
 שהכניס ביניהם הוא ישקני? אלא הרי פרשוה
 וכף הוא, שאין אהבה של דבקות רוח ברוח
 פרט לנשיקה, ונשיקה היא בפה, שהיא מבוע
 של הרוח והמוצא שלו. וכשנושקים זה לזה,
 נדבקות הרוחות אלה באלה ונהיים אחד, ואז
 זוהי אהבה אחת.

ואתהדרו אחסנת ירותא בגוונא אחרא. ירותא
 דאבא, ירותא ברמא, בסליקו דשמא קדישא
 דא, ואתקרי אוף הכי קדש, חכמה. ירותא
 דאמא, ירית ברא, ואתקרי קדשים, בגין דנטיל
 כל אינון קדשים עלאין, וכניש לון לגביה.
 ובתר זיהב לון, ואעיל לון לגבי פלה...

ואי תימא שבחא דא דיליה הוא. לא תימא הכי,
 אלא שבחא באתר עלאה איהו סלקא. אבל
 הכא הוא רוא. כד מתתקן דכר ונוקבא כחדא,
 תחות מלכא עלאה, כדין ההוא מלכא אסתליק
 לעילא, ואתמליא מכל קדושים, ומכל ברפאן,
 דנגדן לתמא, ואתמלי ואריק לתמא, ודא איהו
 תיאובתיה דמלכא עלאה, כד אתמלי קדושים
 וכרפאן, ואריק לתמא. ועל דא איהו צלותין
 ובעותין, דיתתקן ואתמליא ההוא מבועא
 עלאה...

מה דאצטריף צלותין ובעותין, דיתנהר ויתתקן
 ההוא אתר דנפקא מניה נהורא, דכיון דההוא
 אתר מתתקנא, מחיזו דיליה, אתתקן כל מאן
 דלתמא. ובגין כף תושבחתא דקאמר שלמה,
 לא אשתדל אלא בגין מלכא דשלמא דיליה,
 דיתתקן. כיון דאיהו אתתקן, מחיזו דיליה, כלא
 יתתקן. ואי איהו לא אתתקן, לית לה תקוונא
 לסיהרא לעלמין, ובגין כף אשר לשלמה.
 דיתתקן ויתמלי פדקא יאות בקדמיתא, כמה
 דאתמר...

ישקני מנשיקות פיהו, מאי קא חמא שלמה
 מלכא, דאיהו אעיל מלי דרחימו בין עלמא
 עלאה לעלמא תתאה, ושירותא דתושבחתא
 דרחימו דאעיל בינייהו, ישקני איהו. אלא הא
 אוקמוהו (קכ"ד ע"ב) והכי איהו, דלית רחימו
 דדביקות דרוחא (דף קמ"ו ע"ב) ברוחא, בר
 (רנ"ז ע"ב) נשיקה. ונשיקה בפומא, דאיהי
 מבועא דרוחא, ומפקנו דיליה. וכד נשקין דא
 לדא, מתדבקן רוחין אלין באלין, והווי חד,
 וכדין איהו רחימו חד.

בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא קְדָמָא, הוּהוּ אָמַר
עַל הַפְּסוּק הַזֶּה, נְשִׁיקָה דְרַחֲמֵי אֲתַפְּשֵׁט לְד'
רוּחִין, וְד' רוּחִין מִתְדַבְּקִין בְּחֵדָא, וְאִינוּן גּוּ רִזָּא
דְמַהֲמִינוּתָא וְסִלְקִין בְּד' אֲתוּן, וְאִינוּן אֲתוּן
דְשִׁמָּא קְדִישָׁא תְּלִי בְּהוּ, וְעֵלְאִין וְתַמְאִין תְּלִיין
בְּהוּ. וְתוֹשְׁבֵיחְתָּא דְשִׁיר הַשִּׁירִים תְּלִי בְּהוּ. וּמֵאן
אִיהוּ אֲהַבֵּיהּ. וְאִינוּן רְתִיכָא עֵלְאָה. וְאִינוּן
חֲבֵרוּתָא וְדִבְקוּתָא וְשְׁלִימוּ דְכָלְא.

בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא קְדָמָא, הוּהוּ אָמַר
עַל הַפְּסוּק הַזֶּה, נְשִׁיקָה דְרַחֲמֵי אֲתַפְּשֵׁט לְד'
רוּחִין, וְד' רוּחִין מִתְדַבְּקִין בְּחֵדָא, וְאִינוּן גּוּ רִזָּא
דְמַהֲמִינוּתָא וְסִלְקִין בְּד' אֲתוּן, וְאִינוּן אֲתוּן
דְשִׁמָּא קְדִישָׁא תְּלִי בְּהוּ, וְעֵלְאִין וְתַמְאִין תְּלִיין
בְּהוּ. וְתוֹשְׁבֵיחְתָּא דְשִׁיר הַשִּׁירִים תְּלִי בְּהוּ. וּמֵאן
אִיהוּ אֲהַבֵּיהּ. וְאִינוּן רְתִיכָא עֵלְאָה. וְאִינוּן
חֲבֵרוּתָא וְדִבְקוּתָא וְשְׁלִימוּ דְכָלְא.

אֲלִין אֲתוּן. ד' רוּחִין אִינוּן. וְאִינוּן רוּחִין
דְרַחֲמֵי וְחֵדוּהָ דְכָל שְׁיִיפֵי גּוּפָא בְּלָא עֲצִיבו
כָּלְל. ד' רוּחִין אִינוּן בְּנְשִׁיקָה, כָּל חֵד וְחֵד
כָּלִיל בְּחֲבֵרִיהּ. וְכֵד הָאִי רוּחָא כָּלִיל בְּאַחְרָא,
וְהוּוּוּ אַחְרָא כָּלִיל בְּהָאִי. אֲתַעְבִּידוּ תְּרִין רוּחִין
כְּחֵדָא. וְכֵדִין מִתְחַבְּרִין בְּדְבִיקוּ חֵד, אִינוּן אַרְבַּע
בְּשְׁלִימוּ וְנִבְעִין דָּא בְּדָא, וְאֲתַכְּלִילוּ דָּא בְּדָא.
וְכֵד מִתְפַּשְׁטִין, (אֲתַעְבִּיד מֵאִינוּן אַרְבַּע רוּחִין חֵד
אִיבָא, וְאִיהוּ רוּחָא חֵדָא דְכָלִיל מֵד' רוּחִין.

אֲלִין אֲתוּן. ד' רוּחִין אִינוּן. וְאִינוּן רוּחִין
דְרַחֲמֵי וְחֵדוּהָ דְכָל שְׁיִיפֵי גּוּפָא בְּלָא עֲצִיבו
כָּלְל. ד' רוּחִין אִינוּן בְּנְשִׁיקָה, כָּל חֵד וְחֵד
כָּלִיל בְּחֲבֵרִיהּ. וְכֵד הָאִי רוּחָא כָּלִיל בְּאַחְרָא,
וְהוּוּוּ אַחְרָא כָּלִיל בְּהָאִי. אֲתַעְבִּידוּ תְּרִין רוּחִין
כְּחֵדָא. וְכֵדִין מִתְחַבְּרִין בְּדְבִיקוּ חֵד, אִינוּן אַרְבַּע
בְּשְׁלִימוּ וְנִבְעִין דָּא בְּדָא, וְאֲתַכְּלִילוּ דָּא בְּדָא.
וְכֵד מִתְפַּשְׁטִין, (אֲתַעְבִּיד מֵאִינוּן אַרְבַּע רוּחִין חֵד
אִיבָא, וְאִיהוּ רוּחָא חֵדָא דְכָלִיל מֵד' רוּחִין.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, יְדַעְתִּי וְדָאִי שְׁרוּחַ
קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה מְכַשְׁפֶּשֶׁת (מִנְצַנְצַת) בְּכֶם. אֲשֶׁרִי
הַדוֹר הַזֶּה, שְׁהָרִי לֹא יִהְיֶה כְּדוֹר הַזֶּה עַד שְׁיָבֹא
מְלֶכֶת הַמְּשִׁיחַ, שְׁהָרִי הַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת לִישָׁנָה.
אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, יְדַעְתִּי וְדָאִי שְׁרוּחַ
קְדִישָׁא עֵלְאָה קָא מְכַשְׁפֶּשֶׁת (ד"א מִנְצַנְצַת)
בְּכֹ, זְכָאָה דְרָא דָּא, דְהָא לֹא יִהְיֶה כְּדָרָא דָּא,
עַד זְמַנָּא דְיִיטִי מְלָכָא מְשִׁיחָא. דְהָא אוֹרִייתָא
אֲתַהֲדַרַת לְעַתִּיקוּתָהָ. זְכָאִין אִינוּן צְדִיקָא
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי.

שיעור 3: רשב"י – מרכבה, דבקות התכללות

ר' משה קורדובירו, זוהר עם פירוש אור יקה, כרך יז, עמ' מט

כי הרשב"י היה מכוון בסוד המגלה סוד ההתעוררות העולה ממטה למעלה, ואליהו סוד האור היורד ממעלה למטה, ועל ידי שניהם הייחוד נגמרה, ולזה כווננו בפירוש שיר השירים הזה לגרום הייחוד ממש בסוד פנים אל פנים, ולזה לא היו החברים מדברים בו אלא שומעים את דבריהם וזה שאמר מתתא ומעילא וכו'... וכל מליך יכתבון לעילא קמי עתיק יומין, בהאי עלמא יכתבון מילי על ידך, בעניין שרבי שמעון נוטל חלק כמה וכמה, האחד במציאות דבריו, השני שגם דברי אליהו הוא הגורם שיתגלו למטה ועוד מציאות כתיבתן על ידו.

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, סב ט"ג

שמח ר' שמעון. אמר לו אליהו: רבי, אמור דבריך ואני אחריך כי ממני וממך יתברר/יושלם הדבר. ורשות ניתנה לנו מעתיק הכל שיתגלו רזים אלו מלמטה ומלמעלה. אתה כנגד התחתונים ואני כנגד העליונים.

ובחייך רבי, גדולה יתרה יש לך, שכל מליך יכתבו למעלה לפני עתיק יומין ומילותי לא יכתבו למעלה אלא בזה העולם יכתבו דברי, על ידך. דבריך יהיו כתובים למעלה ודברי כתובים למטה. זכאים אתם צדיקים בעולם הזה וזכאים אתם בעולם הבא.

שיר השירים, זוהר חדש, סא ט"ד - סב ט"א

הנה כאן סודות המרכבה העליונה של ארבע שמות גלופים וזה הוא סוד הסודות מרכבה עליונה של שמות: אדנ"י. צבאו"ת. יהו"ה. אהי"ה. סוד ארבעה שמות גלופים של ארבעה זוהרים.

וכל זוהר וזוהר נכלל אחד בחברו ותשוקת זה להיכנס בזה ולהתכלל זה בזה ואלו ארבעה זוהרים מתפרשים בשמות ידועים.

(זוהר) אחד נקרא זוהר חשוך ולא חשוך בהסתכלות שלו חשוך מיד מרים החושך מסתכלים בו יותר נוצץ ולוהט באור ויופי עליון ואורו קמוט (מכונס) בתוכו.

עד שבטש בו אור אחר הכורה באותו אור ונוקב אותו אז מתמלא הוא מאותו זוהר ונוצץ לכל עבר... אז נכלל זוהר זה בשני שמות ומתעטר בשם אדנ"י.

אז הוא שר כל העולמות וכל חילות ומחנות עליונים ותחתונים כולם אומרים שבח הפסוק

הזה (שיר השירים אשר לשלמה) שמשבחים לו ואומרים שיר ומשבחים למעלה.
וזוהר זה כאשר נשלם הוא שיר אדון שר וריבון
י' שלמות שנשלמה מכל
שיר המעלות רבון הממונה על כל הצבאות והמחנות, מדרגות תחתונות.

זוהר שני

הוא זוהר שכל העיניים העליונות הסתומות כנוסות בתוכו והוא זוהר נוצץ לעיניים ולא יכולים להסתכל בו והוא נקרא חי.
וכיוון שהוא חי נוטל כל אותם זוהרים עליונים סתומים וזורק זוהרים נוצצים למטה ועושה פירות ואיבים למינם.
וזוהר חי זה נקרא חי העולמים.
והוא כלל עליונים ותחתונים ועל שמוציא אורות נוצצים ועושה פירות למינם נקרא זוהר זה צבאות.
וזה הוא שתשוקתו תמיד לשבח תמיד לזוהר הזה הראשון הנקרא שיר וכאשר נכללים כאחד בחיבור אחד בלא פירוד מתוך תשוקה שלימה אז נקרא הכל שיר השירים.

ואפילו הוא בלבדו שהוא כלל הכל נקרא כלל הרבים כלל כל אורות עליונים ותחתונים כל, אנו קוראים לו, כלל הכל.

חיים הוא ועליו נאמר ועץ החיים בתוך הגן כל החיים בו תלויים.
כי ממנו פורחים חיים וזוהרים לכל צד. אותו שיר שאמרנו נקרא באר.

ואותם חיים עליונים נכנסים בתוכה. ואותו זוהר הנקרא חיים נובע בה. ועל זה נאמר באר מים חיים ונאמר באר חפרוה שרים על שם אותם שרים עליונים, אורות נסתרים, שנאספו בזו והם לא כרוה אלא על ידי זה.

זוהר שלישי
זה הוא זוהר הכולל שלושת הזוהרים,
סוד שלוש האותיות
בזוהר זה דבקו האבות.
זה הוא 'רצוא ושוב'
אין מי שיכול להתיישב בהתנוצצותו
עליו נאמר 'החיות רצוא ושוב' (יחזקאל א').
זה יורש נחלה וירושה של אורות נסתרים שלא מתגלים
וסוד השם הקדוש בן שלוש אותיות תלויות בהן, יה"ו. מכאן אות
ה' הרביעית לוקטת ואוחזת. וכך מתסדר בסידור שלם.

זוהר זה הוא רצוא ושוב, בסוד האות ו'
והיא עומדת באמצע בין מעלה ומטה
האות ה' מצד זה למעלה
והאות ה' מצד זה למטה
והחיות, שהן ו' באמצע,
ולכן הן ולכן רצוא ושוב.
רצוא אל ה' העליונה,
לעלות אליה בתשוקה שלמה
ושוב אל ה' התחתונה
לתת לה מה שלקט מלמעלה.

זוהר זה הוא כגלגל העין באורח סתום,
שהזוהר שלו רצוא ושוב
תשוקתו לעלות למעלה, ומיד חוזר.
וזה סוד 'אשר', שעומד כאן וכאן.

זוהר רביעי אה"ה
זהו זוהר סתום שלא נראה כלל,
שהרי מזוהר סתום זה יצאו שאר זוהרים
והתפשטו והתכללו האחד בחברו.
זוהר זה לא נגלה כלל
אבל עומד הוא בתבונת הלב
שהלב יודע ומתבונן בו
אף על פי שלא נראה כלל
וזה מכיון שכל אותם זוהרים יוצאים ממנו.

תשוקת הזוהר התחתון לשבח שבח
להסתכל בתוך אותם זוהרים
להתכלל בתוכם
לעלות לחזות באותו נועם עליון

ועל זה אמר דוד המלך
 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש
 שבתני בבית ה' כל ימי חיי
 לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.
 וזה סוד לשלמה
 למלך שהשלום כולו שלו

סתרי תורה וירא, זוהר ח"א, ק ע"א-קא ע"א (מתניתין)

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע	והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, (דניאל יב)
זוהר זוהר הזוהרים בדלקה	זה"ר זהרא דזהרין בדליקו
זוהר המאיר ודולק ונוצץ לכמה צדדים	זה"ר דאנהיר דאדליק ונציץ לכמה סטריין,
זוהר עולה ויורד	זה"ר סליק ונחית,
זוהר נוצץ לכל עבר.	זה"ר נציץ לכל עיבר,
זוהר נמשך ויוצא.	זה"ר נגיד ונפיק,
זוהר שלא פוסק לעולמים	זה"ר דלא פסיק לעלמין,
זוהר שעושה תולדות.	זה"ר דעביד תולדיין,
זוהר טמיר וגנוז, ניצוץ שכל הניצוצות	זה"ר טמיר וגניז נציצו דכל נציצין ושרגין
והמאורות מדרגות	כלא ביה
כלם בו	
יוצא וטמיר, סתום וגלוי, נראה ולא נראה	נפיק וטמיר סתים וגליא, חזי ולא חזי
(זוהר) ספר זה, מבוע הבאר	(זה"ר) ספרא דא מבועא דבירא
יוצא ביום ונסתר בלילה משתעשע בחצות	נפקי ביממא טמיר בליליא אשתעשע בפלגות
הלילה בתולדות שמוציא	ליליא בתולדיין דאפיק,
זוהר הזוהר ומאיר לכל, כלל התורה...	זה"ר דזהיר ואנהיר לכלא כללא דאורייתא...
זוהר שלא נראה ונוצץ בתריסר ניצוצות	ז"הר דלא אתחזי ונציץ בתריסר נציצין וזהירין
וזוהרים הנוצצים ממנו	דנציצין מניה,
שלושה עשר הם בסוד השם הקדוש ותוך סוד	תליסר אינון ברזא דשמא קדישא וגו רזא דאין
אין סוף	סוף...

סתרי תורה וירא, זוהר ח"א, צו ע"א - קב ע"א

ממשלת המלך נראית בשלשה גונים, גון אחד - מראה שנראה לעין מרחוק, ואין העין יכולה לעמוד בפרור שרואה, משום שהוא מרחוק, עד שנוטלת העין מראה קטן בקמוץ שלה, ועל זה כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

גון שני - מראה של העין הזאת בסתר שלה, שאין הגון הזה נראה לעין, רק בסתר קטן, שתופס ולא עומד בפרור, סותם העין ופוחת מעט ולוקח אותו המראה. והגון הזה [נ"א: הגון וזה] צריך לפתרון לעמד על מה שלוקחת העין, ועל זה כתוב (שם א) מה אמה ראה.

הגון השלישי הוא זהר האספקלריה המאירה שלא נראה בו כלל, חוץ מגלגול העין פאשר הוא סתום בסתימות ומגלגלים לו בגלגול ונראה בגלגול הזה אספקלריה המאירה. ולא יכול לעמד באותו הגון, רק שרואה זהר מאיר בסתר העין, ועל זה כתוב (יחזקאל לו) היתה עלי יד ה', (שם לג)

[ויד ה' היתה עלי] ויד ה' עלי חזקה.
וכלם מפרשים מנביאי האמת, פרט למשה הנאמן העליון שזכה להסתכל למעלה במה שלא נראה
כלל. עליו כתוב (במדבר יב) לא כן עבדי משה וגו'.

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, סג ט"א

פתח רבי שמעון ואמר:
...סוד הוא כאן, שגוף ורוח מתדבקים כאחד,
גוף בגוף ורוח ברוח,
שיר השירים – דבקות גוף בגוף
ישקני מנשיקות פיהו – דבקות רוח ברוח
והכל הוא בסוד אהבה עליונה
להיות הכל אחד בייחוד אחד.

סתרי תורה וירא, זוהר ח"א, צז ע"א – קב ע"א

ממשלת המלך נראית בשלשה גונים, גון אחד - מראה שנראה לעין מרחוק, ואין העין יכולה
לעמוד בפרור שרואה, משום שהוא מרחוק, עד שנוטלת העין מראה קטן בקמוץ שלה, ועל זה
כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.
גון שני - מראה של העין הזאת בסתר שלה, שאין הגון הזה נראה לעין, רק בסתר קטן, שתופס
ולא עומד בפרור, סתם העין ופוחת מעט ולוקח אותו המראה. והגון הזה [נ"א: הגון וזה] צריך
לפתרון לעמוד על מה שלוקחת העין, ועל זה כתוב (שם א) מה אתה ראה.
הגון השלישי הוא זהר האספקלריה המאירה שלא נראה בו כלל, חוץ מגלגול העין כאשר הוא
סתום בסתימות ומגלגלים לו בגלגול ונראה בגלגול הזה אספקלריה המאירה. ולא יכול לעמוד
באותו הגון, רק שרואה זהר מאיר בסתר העין, ועל זה כתוב (יחזקאל לז) היתה עלי יד ה', (שם לג)
[ויד ה' היתה עלי] ויד ה' עלי חזקה.
וכלם מפרשים מנביאי האמת, פרט למשה הנאמן העליון שזכה להסתכל למעלה במה שלא נראה
כלל. עליו כתוב (במדבר יב) לא כן עבדי משה וגו'.

פירוש המרכבה לר' משה דה ליאון (מהדורת פרבר גינת), עמ' 67

והחיות רצא ושוב כמראה הבזק (יחזקאל א, יד) - מכאן סוד המרכבה העליונה, אספקלריא
המאירה זוהר נשללת אשר [אינה] נישגת למראית עין השכל כי אם בענין סתום בעומק נסתה,
כענין זוהר ונוגה העין אשר נישג בסתימות בגלגלותו. כי בסתימת העין בהתגלגלו בגלגול נראה
זוהר סתום לפי שעה כי אינו משתכך להראות. [כך החיות העליונות הן זוהר אספקלריא המאירה
שאינה משתככת להראות] אלא רצוא ושוב, כגלגול המים בקערה לנגד אור השמש, שניצוץ להב
השמש הוא רצוא ושוב, ואינו משתכך במקום אחד. כך אלו החיות אין שכל האדם שולט בהם כפי
אשר אמרנו.

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, סג ט"א

פתח רבי שמעון ואמר:
...סוד הוא כאן, שגוף ורוח מתדבקים כאחד,

גוף בגוף ורוח ברוח,
שיר השירים – דבקות גוף בגוף
ישקני מנשיקות פיהו – דבקות רוח ברוח
והכל הוא בסוד אהבה עליונה
להיות הכל אחד בייחוד אחד.

דרשת המרכבה השניה של רשב"י, זוהר שיר השירים סג, ב-ג.

'ישקני מנשיקות פיהו' וגו'
יֵאָרָא הַחַיִּית וְהִנֵּה אֹפֶן אֶחָד בְּאָרֶץ אֶצֶל הַחַיִּית לְאַרְבַּעַת פָּנָיו (יחזקאל טו א)...

'אופן אחד בארץ אצל החיות' –
זוהי המרכבה התחתונה, כלולה בארבעה צדדים.
המרכבה העליונה, שהיא סוד ארבעה צדדים, פושט אורה משלשה צדדים..

פושט אור המזרח –
אותה מרכבה תחתונה מגלה פן אחד אל אותו האור ומקבלת אותו ומאירה ממנו.
וכאשר מאיר אותו פן מאותו אור, אז אותו פן נקרא **אדני**
והוא שליט וריבון בשלטון אור גדול
ואותו פן כיון שמקבל את אותו האור נעשה היכל אליו וגונו אותו בתוכו ובגינו נעשה אדון, ריבון
ושליט.

פושט אור הדרום –
אותה מרכבה תחתונה מגלה פן אחד אל אותו האור ומקבלת אותו ומאירה ממנו.
וכאשר מאיר אותו פן מאותו אור, אז אותו פן נקרא **אל**.
והוא שולט להיטיב לעולם ברחמים, ולתת מזון לכל אחד ואחד כראוי.

פושט אור הצפון –
אותה מרכבה תחתונה מגלה פן אחד אל אותו האור ומקבלת אותו ומאירה ממנו.
וכאשר מאיר אותו פן ממנו, אז אותו פן נקרא **אלהים**.
והוא שליט וריבון לדון העולם בדין, ולתת דין לכל מי שצריך, ולהנהיג הכל בדין.

עד כאן פנים עליונים ופנים תחתונים
בסוד שלשה בשלשה מתחברים
ומתכללים אלו באלו.

פן אחד שנשאר ממרכבה תחתונה
הכל שואלים עליו – 'אופן'
אי הוא פן אחד שנשאר?
חזר ואמר באיזה מקום הוא – 'בארץ',
כדי שלא ישארו התחתונים בלא השגחה אפילו רגע אחד.

אותו פן, כשמתכללים כל שלושת האחרים
פן זה נוטל מכולם ונכלל בכולם והוא לבדו בכולם כדי להשגיח בטובו על כל בני העולם.
ואותו פן משבח תדיר
ומעורר התעוררות לאותם שממעל לו
ואותם שממעל לו מתעוררים לאותם העליונים שלמעלה
ואותם עליונים שלמעלה מתעוררים למעלה
ומתקשרים זה בזה עד אין סוף.
וזהו כשמתעורר בהתעוררות אותם פנים באותן נשיקות עליונות
להיות דבקות בסוד העליון
להשלים ולזון את כל העולמות
שיהיו כל העולמות כולם בשמחה
כמו שנאמר 'ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין'.

דרשת המרכבה השניה של רשב"י, זוהר שיר השירים סג, ב-גאליהו:

'פיהו' – כאן יש להסתכל.
אם תאמר שהנשיקות הן למעלה למעלה
באין סוף, כיון שאמר בדרך סתומה [בגוף שלישי נסתר] 'ישקני', 'פיהו',
ואחר כך חוזר בגלוי [בגוף שני נוכח] 'דודיך'
לא כך הוא, שהרי נשיקות אינן תלויות שם למעלה
אלא אשה בבעלה.
אלא – עד שלא התקרבו זה לזה אמר בדרך סתומה
כיון שקרבו ונשקו זה לזה בנשיקת האהבה
היא אומרת בגלוי 'דודיך', ולא נאמר דודי
שהרי כלולים הם כאחד באהבה, בחיבור אחד
בלא פירוד כלל...

רשב"י:

פיהו ולא נכתב פיו. מהו פיהו? אלא הוא הזמנה
לעולם הבא, למלך שהשלום כולו שלו.
וזהו תוספת ה' שנוספה כאן,
משום שכל אהבת העולם אינה אלא להתחבר בעולם העליון, שהוא העולם הבא [בינה].

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, סה ט"ב-ט"ג

פתח רבי שמעון ואמר... משכני אחריו נרוצה. כתיב, ונתתי משכני בתוככם וגו'. ת"ח, קב"ה יהב שכינתיה ביניהון דישראל, למהוי רביעא עלייהו, כאימא על בנין, ולאגנא עלייהו בכל סטריין. וכל זמנא דההיא אימא קדישא יתבא עלייהו, קב"ה אתי לדיירא עמהון. בגין דהא קב"ה לא שביק לה לעלמין, וכל חביבו דלעילא עלה איהו. ובגין כך, יהב לה משכונא בגוייהו דישראל, למנדע דלא ינשי לון ולא ישבוק לון לעלמין.

מ"ט. בגין דההוא משכונא בגוייהו. והיא אמרת, משכונא הויתי בתתאי, אהא משכונא לגבך, ולסלקא לקבלך, ואנא ובני אחריו נרוצה.

...מאי נרוצה. נהא ברעותא. כד"א, ונרצה לו לכפר עליו.

ודא איהי דכתיב, ויריצוהו מן הבור.

מאי ויריצוהו. דארצו ליה במלין טבין, במלין דרעוא טבא, דהוה עציב מההוא בור. ועל דא נרוצה. נהא ברעוא, ברעותא שלים כדקא יאות.

אחריו נרוצה, טול את רעוא בקדמיתא, ולבתר דתטול אנת, אנא, וכל אינון עולימתאי, נהא ברעוא. וע"ד משכני. מכאן, דרעון וברכאן לא אשתכחו אלא באתר דדכר ונוקבא אתחברו כחדא. ובג"כ, משכני לגבך בקדמיתא, בגין דאקבל רעוא, מאתר דכל רעון אשתכחו. ולבתר, אחריו נרוצה, נהא ברעוא. ואי לא תמשכני לגבך, רעותא, ורעוא עילאה לא ישרון עלך, דהא דכר בלא נוקבא, לא שריין ביה ברכאן.

וכל דא, בדיוקנא דקא אתערנא ברזא דאלף...

פתח רבי שמעון ואמר...

'משכני אחריו נרוצה' – כתוב ונתתי משכני בתוככם' (ויקרא כו, יא). בוא וראה, הקב"ה נתן שכינתו בתוך ישראל שתהא רובצת עליהם כאם על בנים להגן עליהם מכל צדדיהם. וכל זמן שאותה אמא קדושה יושבת עליהם הקב"ה בא לדור עמהם, שהרי הקב"ה לא עוזב אותה לעולמים, וכל אהבה של מעלה – עליה היא. וכיון שכך נתן אותה משכון בישראל לדעת שלא יטשם ולא יעזבם לעולמים.

מדוע? כיון שאותו משכון בתוכם. והיא אומרת: משכון הייתי בתחתונים, אהיה משכון לגבך לעלות אליך, ואני ובני אחריו נרוצה...

מהו 'נרוצה'? נהא ברצון כמו שנאמר 'ונרצה לו לכפר עליו' (ויקרא א) וזהו שכתוב 'יריצוהו מן הבור' (בראשית מא) מהו 'יריצוהו'? שריצוהו במלים טובות, בדברי ריצוי טובים, שהיה עצוב מאותו הבור. ועל זה 'נרוצה' – נהא בריצוי, ברצון שלם כיאות.

'אחריו נרוצה' – טול אתה רצון בתחילה, ולאחר שתיקח אתה, אני וכל עלמותי נהא ברצון, ועל זה 'משכני'. מכאן, שרצונות וברכות לא מצויים אלא במקום שזכר ונקבה מתחברים כאחד ומפני כך 'משכני' אליך בתחילה ואחר כך 'אחריו נרוצה', נהא ברצון ואם לא תמשכני אליך, רעות ורצון עליון לא ישרו עליך שהרי זכר בלא נקבה לא שורות בו ברכות.

כל זה בדיוקן שעוררתי בסוד אל"ף...

הביאני המלך חדריו וגו'. בכה רבי שמעון כמלקדמין ואמה, הלואי יהא בידן לגלאה רזין עילאין, חדוא איהו, הואיל ורעותיה לגלאה רזין עילאין בדרא דא. אית למנדע, דהא קישורא דמלין לא אשתכחו בקרא, דכיון דאמר משכני, מהו הביאני המלך חדריו, תביאני לחדריך מבעי ליה. ועל דא נגילה ונשמחה בך.

הביאני המלך חדריו
בכה ר' שמעון כמקודם ואמר:
לו יהא בידינו לגלות הסודות העליונים, שמחה היא,
הואיל ורצונו לגלות סודות עליונים בדור זה.
יש לדעת שקשר המלים לא מצוי בפסוק.
שכיון שאמר 'משכני' מהו 'הביאני המלך חדריו'?
תביאני לחדריך יש לבקש! ועל זאת 'נגילה ונשמחה בך'.

אלא ברזא דאתוון תליין עילאין ותתאין ועלמין כולהו.

אלא – בסוד האותיות תלויים עליונים ותחתונים והעולמות כולם.

וקישורא דמלין הכי הוא, קישורא דתושבחתא לגבי נהורא, דעלה אמרה לגבי בעלה, אמצעיתא דאל"ף, משכני עמך, כמה דאתמר, ואע"ג דאמרת דא, בעאת לאשתבחה לגביה, דאע"ג דאיהי תחותי בשחותא לגבי אמצעיתא דאל"ף, ושכיבת תחתיה,

קשר הדברים כך הוא, קשר של שבח אל האור, שעליו אמרה לבעלה, אמצעו של האל"ף: משכני עמך, כמו שנאמר. ואף על פי שאמרה כך בקשה להשתבח לפניו, שאף על פי שהיא נמצאת תחתיו שחוחה ביחס לאמצעיתו של אל"ף ושוכבת תחתיו

אמרת לאו אנא בכך, ואע"ג דאנא לגבך הכי, הביאני המלך חדריו, אנא בעילויא וחביבו לגבי מלכא עילאה, בלא שחותא. דהא הביאני חדריו...

אמרה לו: אין אני בכך ואף על פי שלגביך אני כך, 'הביאני המלך חדריו' – אני בעילוי ואהבה אצל המלך העליון בלא שחיחות, שהרי 'הביאני חדריו'...

וההוא דעאל לגביה, אנא איהי, ובגין כך אנא בתושבחתא סגי, ובעילויא יקירא, אע"ג דאנא בשחותא לגבך. ואנא לא חיישנא, אלא למהוי גבך בשחותא. ואת דתשלוט עלי...

זו שעולה אצלו – אני היא וכיון שכך אני בשבח גדול ובעילוי נכבד אף על פי שאני נתונה תחתך. ואני אינני חוששת, אלא להיות שחוחה אצלך ואתה תמשול בי...

אנא וחיילי נגילה ונשמחה בך, חדווא ורעוא אית לן למהוי לגבך, ולא לאתפרשא מינך, דהא כל חדווא ורעוא לאו איהי אלא בך, דהא לית חדווא ורעו לאתתא אלא בבעלה, ולא באימא ואבוה. הביאני המלך חדריו, ולא קבילנא חדווא ורעו אלא בך.

אני וחיילתי 'נגילה ונשמחה בך', שמחה ורצון יש לנו להיות עמך ולא לפרוש ממך. שהרי כל שמחה ורצון אין הם אלא בך שהרי אין שמחה ורעות לאשה אלא בבעלה ולא באמה ואביה. 'הביאני המלך חדריו' ולא קבלתי שמחה וגילה אלא בך.

שיעור 4: אליהו – תיקון פגימת הנחש ודו פרצופין

בראשית א, 26-27

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ
וַיַּרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל
הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ. וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְם אֱלֹהִים בָּרָא
אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם.

בראשית ב, 21-24

וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן
וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגַּר בָּשָׂר תַּחְתְּנָהּ. וַיִּבֶן
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַ אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם
לְאִשָּׁה וַיִּבְאֶה אֵל
הָאָדָם. וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עֵצָם מֵעֵצָמִי
וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחָה
זֹאת. עַל כֵּן יִעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק
בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד.

בראשית ה, 1-2

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ. זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם וַיִּבְרָךְ
אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם.

בראשית רבא ה, א

אמר ר' ירמיה בן לעזר: בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון אנדרוגינס בראו שנ' 'זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם' (בראשית ה, ב). אמר ר' שמואל בר נחמן: בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון דיפרוסופון בראו וניסרו ועשאו גביים לכאן וגביים לכאן. מתיבין ליה והא כתיב [משיבים לו והרי כתוב] ויקח אחת מצלעותיו, אמר להון [להם] מתרין סטרוהי [משני צדדיו], שנא' 'ולצלע המשכן' ומתרגמינן 'ולסטר משכנא' [ולצד המשכן]. ר' תנחומא בשם ר' בניה בשם ר' לעזר: גולם בראו, והיו מוטל מסוף העולם ועד סופו".

זוהר שיר השירים, דרשת 'שיר השירים' הראשונה של אליהו, סב ט"ב-ט"ג

שיר השירים – על פיו של אליהו נגזר, ברשות עליונה...

כתוב 'וְהַבֵּית בְּהַבְּנֹתוֹ אֲבָן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה, וּמִקְבוֹת וְהַגְּרָזִין כָּל כְּלֵי בְרֹזֶל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהַבְּנֹתוֹ' (מלכים א ו, ז). 'וְהַבֵּית בַּהַבְּנֹתוֹ' – כאשר זכר ונקבה מתחברים כאחד או 'אבן שלמה', שנשלמה כמו שצריך. ולא נשלמה עד שהיתה 'מסע', שנסר לה הקב"ה והתקינה וקשטה והביא אותה אל האדם או 'נבנה' – נבנתה ונשלמה מכל.

שיר השירים, על פומא דאליהו אתגזר, ברשו עילא...

כתיב והבית בהבנותו אבן שלמה וגו', והבית בהבנותו, כד הוו דכר ונוקבא כחדא מתחברא, כדין אבן שלימה, אשתלימת כמה דאצטריך. לא אשתלימת, עד דהות מסע, דנסר לה קב"ה ואתקין לה, וקשיט לה, ואייתי לה לגבי דאדם, וכדין נבנה, ואשתלימת מכולא.

כאשר התחברו זה בוו כל רוחות אחרות וכל דינים רעים נעברו משם ולא קרבו אל המקדש זהו שנאמר 'ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו' שכולם נכנסו לנקבת תהום רבה. כיוון שנבנה בית המקדש למטה ונתקן היכל על בוריו אז נגלה שיר השירים שנצרך לחבר מקדש במקדש.

כאשר היה משה במדבר, בגלל חטאיהם של ישראל זיווגו של משה היתה מחוברת בו באחור היו זכר ונקבה מחוברים כאחד אז 'והבית בהבנותו' – מעט מעט. כאשר עברו ישראל את הירדן ומשה נאסף נסר אותה הקב"ה והתקינה במשכן שילה עד שנשלמה בבית עולמים והתחברה במלך שלמה והיו העולמות פנים בפנים אז 'אבן שלמה מסע נבנה'.

'מסע' – שלא היתה במקום אחד קבוע אלא נעקרה ונשתלה, ואז 'נבנה' – נבנתה כיאות. וכל דינים רעים וכל רוחות רעות עברו אז מן העולם ולא שלטו כלל זהו שכתוב: 'ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו'.

באותה שעה, כאשר עברו כולם מן העולם ונשארה אשה בבעלה פנים בפנים אז נתגלה שיר השירים וזהו 'שיר השירים אשר לשלמה' בלא ערבוביה כלל. 'אשר לשלמה' – פנים בפנים 'אשר לשלמה' – שנעקרה ונשתלה במקום שהשלום כולו שלו.

שמח ר' שמעון. אמר לו אליהו: רבי, אמור דבריך ואני אחריך כי ממני וממך יתברר/ יושלם הדבר. ורשות ניתנה לנו מעתיק הכל שיתגלו רזים אלו מלמטה ומלמעלה אתה כנגד התחתונים ואני כנגד העליונים.

ובחייך רבי, גדולה יתרה יש לך, שכל מיליך יכתבו למעלה לפני עתיק יומין ומילותי לא יכתבו למעלה אלא בזה העולם יכתבו דברי, על ירך. דבריך יהיו כתובים למעלה ודברי כתובים למטה זכאים אתם צדיקים בעולם הזה וזכאים אתם בעולם הבא.

וכד אתחברו דא עם דא, כל רוחין אוחרנין, וכל זינין בישין, אתעברו מתמן, ולא אתקריבו למקדשא. הה"ד ומקבות ונהגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. דהא כולהו עאלו גו נוקבא דתהומא רבא. כיון דאתבני בי מקדשא לתתא, ואתתקן היכלא על בורייה, כדין אתגלי שיר השירים, דאצטריך לאתחברא מקדשא במקדשא.

כד הוה משה במדברא, בגין חוביהון דישראל, זווגא דמשה הות מתחברא ביה, באחורא הוו דכר ונוקבא מתחבראן כחדא. כדין, והבית בהבנותו זעיר זעיר. כד עברו ישראל ית ירדנא, ומשה אתכניש, נסר לה קב"ה, ואתקין לה במשכן שילה, עד דאשתלימת בבי עלמין, ואתחברת במלך שלמה, והוו עלמין אפיין באפיין. כדין, אבן שלימה מסע נבנה.

מסע: דלא הות באתר חד קביע, אלא אתעקר ואשתיל, וכדין נבנה כדקא יאות. וכל זינין בישין, וכל רוחין בישין, כדין אתעברו מעלמא, ולא שליטו כלל, הה"ה, ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו.

בההיא שעתא, כד אתעברו כולא מעלמא, ואשתארת אתתא בבעלה אפיין באפיין, כדין אתגלי שיר השירים. ודא איהו שיר השירים אשר לשלמה, בלא ערבוביא כלל. אשר לשלמה, אפיין באפיין. אשר לשלמה, דאתעקר ואשתיל באתר דשלמה כולא דיליה.

חדי ר' שמעון. אמר ליה אליהו, רבי אימא מילך, ואנא אבתרך, דהא מיני ומינך תסתיים מלתא. ורשו אתיהיב לן מעם עתיקא דכולא, דיתגלו רזין אלין מתתא ומעילא. אנת לקביל תתא. ואנא לקביל עילאי.

ובחייך רבי, רבו יתיר אית לך, דכל מילך יכתבון לעילא קמי עתיק יומין, ומיליי לא יכתבון לעילא, אלא בהאי עלמא יכתבין מיליי, על ירך. מילך יהון כתיבין לעילא, ומיליי כתיבין לתתא. זכאין אתון צדיקייא בהאי עלמא, וזכאין אתון בעלמא דאתי.

מדרש רות, זוהר חדש, פג ט"א

אמר ליה, הכי שמענא להאי. בהווא זימנא דהמלך שלמה גלי שיר השירים, זוהמא דהווא נחש קדמא דאטיל באדם וחוה, אתפסק מעלמא... והכי שמעתי מרבתי, ואינון שמעו עד פומיה דאליהו, דאמר הכי.

אמר לו [ר' עזריה לר' חזקיה] כך שמעתי, באותו זמן שגילה המלך שלמה את שיר השירים פסקה מן העולם הזוהמה שהטיל אותו נחש קדמוני באדם וחוה. וכך שמעתי מרבתי והם שמעו עד פיו של אליהו שאמר כך.

זוהר שיר השירים, דרשת אליהו, סג ט"ג-ט"ד

ישקני מנשיקות פיהו. על פומא דאליהו אתגזר. כתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין וגו'. והאדם, דא אדם קדמא, סתירא, בגליפוי דקיקין עילאין. ידע, מה דלא אשתמודע בה מקדמת דנא. ידע למהוי אנפין באנפין. כד אסתכלן אנפין באנפין לשימושא, כדין כתיב ידע. ידע לאשקאה לה, למיזרע בה זרעא, למעבד תולדין. האי לטב, באתער דאשגחותא לתתא.

ישקני מנשיקות פיהו – על פיו של אליהו נגזר: כתוב 'וְהָאָדָם יִדַע אֶת חוּה אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן' וגו' (בראשית ד א) 'והאדם' – זה אדם קדמון (ראשון), נסתר, שאורות דקים עליונים בחקיקותיו 'ידע' – מה שלא הכיר בה מקודם לכן ידע להיות פנים בפנים. כאשר מסתכלים פנים בפנים לשימוש, אז כתוב 'ידע'. ידע להשקותה, לזרוע בה זרע, לעשות תולדות. זה לטוב, בהתעוררות ההשגחה למטה.

מדאתא נחש על חוה, אטיל בה זוהמה, וקין מההוא זוהמא נפיק... ובגין כך עובדוי דקין הוו מההוא סטרא אחרא בישא. וכד אייתי קורבניה, מההוא סטרא בישא אייתי ליה. הה"ד, ויהי מקץ ימים, ולא כתיב ויהי מקץ ימין. ותוסף ללדת את אחיו את הבל. דודאי ההוא רוחא בישא אתתקף ואתגבר בעובדא דקין, ואתבר חילא ותוקפא בהבל, ולא הוה לגביה כלום. עד הכא הוה בסטרא דזוהמא כולא.

משבא הנחש על חוה, הטיל בה זוהמה וקין מאותה זוהמה יצא... ובשל כך כל מעשיו של קין היו מאותו סטרא אחרא [צד אחר] רע. וכשהביא קרבנו, מאותו צד רע הביאו שנאמר 'ויהי מקץ ימים' ולא נאמר 'ויהי מקץ ימין'. 'וַתִּסֶּף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל' – שודאי אותה רוח רעה התחזקה והתגברה במעשיו של קין ונשבר כחה ותוקפה בהבל, שלא היתה אצלו כלום, עד כאן היה הכל בצד הזוהמה.

כיון דאתא לבתר ואתייליד שת, אתבסם עלמא, בצדיקי וחסידים דהוו לבתר בעלמא. ש"ת: דא איהו סיומא דאלפי ביתא. ואע"ג דאתבסם, לא אעדיאו עקימו בישא מעלמא, אלא אתכפיא מקמי סטרא דמהימנותא, סיומא דאתון.

כיון שבא ונולד אחר כך שת, התבסם העולם בצדיקים וחסידים שהיו לאחר מכן בעולם. ש"ת – זהו סיום האלף-בית. ואף על פי שהתבסם/שנמתק לא הוסר העוקם הרע [עקימו בישא – הנחש, הרוע] מן העולם, אלא נכפף לפני צד האמונה, סיום האותיות.

שהרי עד כאן נברא העולם באותיות התורה ולא נשלמו האותיות, עד שנולד שת. כיון שנולד שת נשלמו כל המעשים שלמעלה ושלמטה בסוד האותיות. אז התבסס העולם, שנשלם תיקונו. מכאן והלאה התחיל העולם להתנהג על דרך הישר.

...ובסוד האותיות נבנה הכל. והלכו ל"ב אלפא-ביתות, עד שעמדו ישראל על הר סיני. כיון שעמדו ישראל על הר סיני נאספו אותיות ונסתמו בהיפוך האלפא-ביתות ויצאה התורה כלולה בל"ב שבילים של סוד החכמה העליונה ונרשמה אלף-בית בתריסר תחומים, תריסר שבטים [בחושן] חוץ משתיים שנסתלקו מהם, והן ח' ט', שלא נראו בהם כלל עד שנכנסו לארץ בתחילה, והיה חרם ביניהם בחטאו של עכן

אז חזרו אותן שתי אותיות, שהיו מסתלקות מהם והן מכריוות ואומרות 'חָטָא יִשְׂרָאֵל' (יהושע ז יא). ואותן אותיות לא הסתלקו מהם אף על פי שהיו בארץ הור. קדושה, בכל דור ודור.

עד שבא שלמה ובנה את בית המקדש והתיישבו העולמות מעלה ומטה בדיוקן אחד. אז התיישרו העולמות כולם ואותן שתי אותיות שהיו רשומות ביניהם לרע, התהפכו לטוב וחזרו ט' ח', שנאמר 'וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְכַטָּח' [אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ מִדֶּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע כָּל יְמֵי שְׁלֹמֹה] (מלכים א ה, ה).

כל האותיות היה שלום ביניהם בלא קטרוג כלל ואותיות האלף-בית כולן היו שלמות למעלה ולמטה. אותיות עליונות היו שלמות למעלה אותיות דקות היו שלמות למטה.

דהא עד הכא אתברי עלמא באתוון דאורייתא, ולא אשתלימו אתוון, עד דאתייליד שת. כיון דאתייליד שת, אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא, ברזא דאתוון. כדין אתבסם עלמא, דאשתלים תיקונו. מכאן ולהלאה, שארי עלמא לאתנהגא כפום מישר אורחוי.

...וברזא דאתוון אתבני כולא. ואזלו תלתין ותריין אלפא ביתות, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, אתכנישו אתוון, ואסתומו בהפוכא דאלפא ביתות, ונפקאת אורייתא, כלילא בתלתין ותריין שבילין דרוזא דחכמתא עילאה, ואתרשימת אלפא ביתא, בתריסר תחומין, תריסר שבטין. בר תריין דאסתלקו מנהון, ואינון ח"ט, דלא אתחזו בהו כלל. עד דאעלו לארעא בשירותא, והוה חרם בינייהו בחובא דעכן,

וכדין אתהדרו אינון תריין אתוון, דהוו מסתלקי מבייהו, ואינון מכרזי ואמרי חטא ישראל. ואלין אתוון לא אסתלקו מבייהו, אע"ג דהוו בארעא קדישא, בכל דרא ודרא.

עד דאתא שלמה, ובנה בי מקדשא, ואתיישבו עלמין, עילא ותתא בדיוקנא חדא. כדין אתיישרו אתוון כולהו, ואינון תריין אתוון דהוו רשימין בינייהו לביש אתהפיכו לטב, אתהדרו טח, דכתיב וישב יהודה וישראל לבט"ח.

כולהו אתוון הוו שלמין בינייהו בלא קטרוג כלל, ואתוון דאלפא ביתא כולהו, הוו שלימי עילא ותתא. אתוון עילאין הוו שלימין לעילא. אתוון דקיקין הוו שלימין לתתא.

בשעה שהיו הכרובים פורסים כנפיהם ממה
למעלה היו אותיות פורחות ממעלה למטה
ונכנסות אלו באלו ומתכללות אלו באלו
בנשיקות אהבה. כיוון שהאותיות מתחברות,
כל המדרגות התחתונות והמדרגות העליונות
והעולמות כולם מתחברים כאחד ונושקים אלו
לאלו בנשיקות אהבה עד שנעשים כולם אחד
והקב"ה אחד בלא פירוד כלל.

כל הנשיקות של אהבה, אינן אלא שיהיו כלל
אחד להתכלל זה בזה בלא פירוד. ובשל כך
נשיקות אלו בכל הן להיות הכל אחד בכלל
אחד אותיות באותיות עולמות בעולמות
מדרגות במדרגות אשה בבעלה להיות הכל
אחד.

'פיהו' – למה פיהו? פיו היה צריך (לכתוב!)
אלא לכלול שניהם כאחד [ה' - מלכות, ו' -
תפארת]. 'פיהו' – להראות שהיא מוכנה אצלו
כאשה המתקנת פיה לקבל נשיקה מבעלה.
משום כך נראית [ה'] כהכנת פיה.

'פיהו' – כאן יש להסתכל. אם תאמר שהנשיקות
הן למעלה למעלה באין סוף, כיון שאמר בדרך
סתומה [בגוף שלישי נסתר] 'ישקני', 'פיהו', ואחר
כך חוזר בגלוי [בגוף שני נוכח] 'דודיך' לא כך
הוא, שהרי נשיקות אינן תלויות שם למעלה אלא
אשה בבעלה. אלא – עד שלא התקרבו זה לזה
אמר בדרך סתומה כיון שקרבו ונשקו זה לזה
בנשיקת האהבה היא אומרת בגלוי 'דודיך', ולא
נאמר דודיו שהרי כלולים הם כאחד באהבה,
בחיבור אחד בלא פירוד כלל.

שמח ר' שמעון ואמר: ודאי שמחה היא שזכינו
בכל אותן מלים עליונות. אמר לו אליהו: רבי,
פתח פיך, שמילותיך כתובות למעלה ומילותי
כתובות למטה, זכאים אתם הצדיקים לפני
עתיק יומין בעולם הזה ובעולם הבא.

בשעתא דכרובים הוו פרסי גדפיהו מתתא
לעילא, אתוון פרחין מתתא לעילא, ואתוון
מעילא לתתא, ועאלין אלין באלין, ואתכלילו
אלין באלין, בנשיקין דרחימו. כיון דאתוון
מתחברן, כל דרגין תתאין, ודרגין עילאין,
ועלמין כולו מתחבראן כחדא, ונשקי אלין
באלין, בנשיקו דרחימו, עד דהוו כולו חד,
וקב"ה חד, בלא פירודא כלל.

כל נשיקין דרחימו, לאו אינון אלא למהוי
כללא חדא, לאתכללא דא בדא בלא פירודא.
ובג"כ נשיקין אלין בכולא אינון, למהוי כולא
חד בכללא חדא, אתוון באתוון, עלמין בעלמין,
דרגין בדרגין, אתתא בבעלה, למהוי כולא חד.

פיהו, אמאי פיהו, פיו מיבעי ליה. אלא
לאכללא תרוייהו כחדא. פיהו, לאתחזאה דהא
איהי זמינית לגביה, כאתתא דתקינת פומה,
לקבלה נשיקו מבעלה. בגין כך אתחזי זמינו
דפומה.

פיהו, הכא אית לאסתכלא, אי תימא דנשיקין
אינון לעילא לעילא באין סוף, בגין דאמר
באורח סתים ישקני פיהו. ולבתר אהדר
באתגליא דודיך. לאו הכי, דהא נשיקין לא
תליין תמן לעילא, אלא אתתא בבעלה. אלא
עד לא אתקריבו דא בדא, אמר באורח סתים.
כיון דאתקריבו ואתנשיקו בדביקו דרחימו דא
בדא, איהי אמרה באתגליא, דודיך, ולא כתיב
דודיו, דהא כלילין כחדא ברחימו, בחבורא
חדא, בלא פירודא כלל.

חדי רבי שמעון ואמר, ודאי דא איהו חדוא,
דזכינא בכל הגי מלין עילאין. א"ל אליהו, רבי,
אפתח פומך, דמילך כתיבין לעילא, ומיליי
כתיבין לתתא. זכאין אתון צדיקיא קמי עתיק
יומין, בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, סט ט"ב - ע ט"ב

שחורה אני ונאווה, אמר לו אליהו: רבי, כל הדברים הללו רשומים למעלה טרם שתבא לעולם משמך, וכעת כלם עומדים בהתחדשות כמו מקדם. ובחזתם הטבעת של המלך כלם נסתרים... ויאמר אליהם יהי מארת - חסר, משום שנתן מקום לצד האחר לשלט. ומכסה את אור הקבנה, כמו האגוז הזה, שהקלפה מכסה על המוח בכל הצדדים, ומתחזקת הקלפה בחוץ, וכערלה על הברית. ומשום כך נחשף האור שלמעלה.

והיא אומרת, שחורה אני ונאווה בנות ירושלים. אל אותם האוכלוסים שלא היו בקשויטיה באותם הפנימיים. לפנימיים שקשטו אותה אינה אומרת את זה. אלא פשיצאת החוצה, לשאר האוכלוסים היא אומרת את זה. לפנימיים שיודעים קשויטיה, וקשטו אותה בכמה קשויטים עליונים, היא אומרת להם ישקני, כמה אני מתקנת יפה לקבל נשיקות מן המלך. לאותם שבחוץ שאינם מכירים בקשויטיה אומרת שהיא שחורה, מהצד של התחתונים, מצד ההכללה שלמטה, כדי שלא ישגיחו בעין רעה לקטרג לתחתונים. שהרי אין להם קנאה אלא בתחתונים. כשהתחתונים הם בעלוי, הם מקנאים להם יותר מהכל. ואם תאמר שאין בהם קנאה - ביניהם אין קנאה, אבל על אחרים יש להם קנאה.

ומשום שהיא כמו אם על בניה על ישראל, אותו התקון יפה ונאה מהכל, שהוא מצד של ההכללה שלמטה, שבשבילו עולה למעלה, מעלימה אותו לאוכלוסייה שבחוץ, כדי שלא יקנאו ולא יקטרגו על ישראל. ומשום כך, אל תראני שאני שחרחרת, אל תסתכלו בתקון הזה, משום שאני שחרחרת. ובכל התקונים שלה, אין תקון יפה ונאה בעלוי לעלות לקדש, פרט לאותו תקון מצד ההכללה שלמטה. וכל זה היא אומרת אל אוכלוסייה, ולא אל אהובה. ועל זה אומרת להם שחורה אני ונאווה...

על פי אליהו נגזר, שחורה אני ונאווה וגו' (שם). כתוב (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ וגו'. יפה נוף - פי הנוף של עץ החיים, בסוד ההכללה של כל האותיות. שפאשר נחקקות האותיות ונרשמות בעץ החיים, עולות כל האותיות ונרשמות באות אחת, ונקללות באותה אות. וכיון שנקללו בו, את כלן הוא מוציא אחר כך, ואותה האות היא השבח של כלם. האות הזו לא עושה רשם אחר חוץ ממנה, משום שהיא נקללת בתוכה, ולא עושה רשם, רק טמירות וגניזות. ומי זו? זו האות י'. שהיא נקדה אחת, בלי רשם אחר. לכל האותיות יש רשם אחר על גבי מקומו שכתוב שם, ואותו הרשם נשאר בלבן של אותה האות, פרט לי' שהיא נקדה אחת, בלי הלכין של מקום אחר. והנקדה הזו ירשה הכלה הזו בתקונייה, והיא נקדה אחת תוך צבאותיה ומחנותיה, ונקראת י', נקדה אחת. וכיון שעולה בשם הזה ונקראת י', הרי שהתקשטה בתקון עליון, ואומרת שחורה אני, אין לי מקום להכליל אחרים בתוכי בזמן הזה, שהרי בשם של י' נקראתי לעלות למעלה.

ועל כן שחורה אני ונאווה, כמו התקון שלמעלה, הראש של כל הדרגות. בזה התפללתי בתוכי לעלות למעלה, ואין לי פעת מקום של התפשטות אחרת להתגלות. הרי התפסיתי בלי מראה אחר, בסוד של נקדה אחת, לעלות נקדה לנקדה. ומשום שאני שחורה בלי התפשטות של מקום אחר - אל תראני, אין לכם רשות לראותני כלל, לא תוכלו לראות בי, שהרי אני בטמירות וגניזות, בסוד של נקדה אחת, שאין נודע בה כלל מקום.

שלכל האותיות יש מקום אחר בלבן, פרט לי', שאין לה התפשטות להראות כלל, וזוהי אל תראני שאני שחרחרת, בכל הצדדים, אין בי מקום לכן ומקום אחר לכלל בי אחרים. כאהלי קדר, שטמירים תוך הסלעים ולא יוצאים החוצה. כך הוא יונתי תמתי בחגוי הסלע, נקדה בתוך אוכלוסייה...

ועל זה שחורה אני, זו יו"ד. כמו שנתבאר, שאין בו הלכין של מקום אחר, והכל כולל בתוכו. כאהלי קדר, זו האות ז', שפך הוא, שאין בו הלכין של מקום אחר. והכל כולל בתוכו. פיריעות שלמה, האות

ו', שאין בה לבן של מקום אחר, והכל כולל בתוכו. ועם כל זה, אף על גב ששנים הללו, אהלי קדר ויריעות שלמה, הם נסתרים, ואין בהם לבן אחר, אין נסתרת וגנוזה כמו האות י'. ומשום כך אל תראני, כמו שנתבאר....

האות הזו היא בית ישראל, שירש אותה מתוך הנקדה העליונה, שכתוב (ישעיה ה) כי פרם ה' צבאות בית ישראל. ועל זה, פרמי שלי לא נטרתי, שלא הושטתי ענפים לצד שבועולם, לאחז אתכם. ואני נוטרה את הפרמים, משלח ופושט ענפים לכל האותיות, ומתוכי התקנו. והאות שלי לא הושטתי בה ענפים, ומשום כך אל תראני, לא תוכלו להסתפל בי ולהכנס לתוכי. וכל זה, משום שהיא נכללה ביחודיה לעלות למעלה, ולא הצטרכה להכנס ולהכלל לתוכה. רק שהיא ביחוד שלה, נקדה פנימית בתוך אוכלוסיה. וכל אוכלוסיה בתשוקה להתקרב אליה. וכיון שהיא אומרת את זה, היא עולה ומסתרת מהם להשתעשע למעלה. כיון שעולה, ועוזבים אותה אוכלוסיה.

שהרי זה קשה לה, משום שלא עזבו אותה אוכלוסיה ואפלו רגע אחד. וכשהיא עם האות הזו, נכללת בתוכה ביחוד ואומרת את זה. אזי אוכלוסיה עוזבים אותה בעל כרחם, והיא מתחמקת מהם ועולה למעלה. וכיון שעולה למעלה, אומרת לאהובה, (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. שמח רבי שמעון. אמר, אם נוח לו למה, מי שהתחיל הדבר - שיסיים. שהואיל ושמחה שלי בדברי מר, במה שהתחיל - שיסיים. אמר לו, רבי דבריך שנחלקים ונגלפים למעלה, הוה אומר בראשונה. דברי שנחלקים ונגלפים למטה, אמר לאחר מכן, ואמה פתח פיה ויאירו דבריך.

שיעור 5: ארום ותנטוס בשפה – שיר השירים ואיכה

פירוש שיר השירים לר' יצחק אבן סהולה, מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, כרך ו (תשמ"ז)

ולא עוד אלא שאין בעולם יותר משל ודמיון גמור מן הספר הנכבד הזה אשר אמרו עליו רז"ל שכל העולם כולו לא היה כדאי כיום שנתנה בו שיר השירים שכל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים. ואמ' ר' עקיבא היה אומ' אלו לא נתנה תורה דים היה לישראל בשיר השירים כדי לנהוג בו את העולם. ומן הידוע שלא נאמר זה על הנגלה ממנו לבד על הנסתר אשר נמשל בו. ועל דרך הנכון היה ראוי לחכם לכנותו בשיר השירים ולא בשם אחר מפני כי חכמת השיר אשר היה ידוע באומה באותו הזמן והיו הלויים משוררים בו בבית הבחירה בשעת העבודה כעני שני' ושרת בשם יי' אלהיו ובאה הקבלה איזה הוא שירות שהוא בשם יי' הוי אומר זו שירה והשיר הזה היה ענין גדול ונורא. עטרת צבי וצפירת תפארה. כי בנעימות השיר שהיה בפה ובכלי הנשמה מתעוררת ורוח הקודש מתנוצץ בה ומתעלה ומשגת השגות עליונות מה שאינה משגת קודם לכן. והשיר המשובח הזה הוא קול יוצא מפי המשוררים באימה ויראה וקדושה מעלה ומוריד מאריך ומקצר וכאילו הוא נאצל משיר של שרי מעלה.

ובהתנועעו בשיעורים ידועים מוכנים על ידי ציור הנקודות המצוירות בטעמי נועם הקולות. מכוונים כנגד המעלות הרוחניות כאשר מפורש בחכמת הניגון. וכן אמרו רז"ל אמ' ר' יוחנן תלת מינין אינון דמישבי ליבא כלי קול וגרון. דכתי' ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן דאינון תלתא כלי קול וגרון. ודא הוא ניגון. והמשוררים הקדושים היה להם יתרון קצתם על קצתם באותה חכמה כמו שאמרו אגרס בן לוי היה לו פרק בשיר. ר"ל יותר מפרקי המשור[ר]ים חבריו. וזה מורה שהיה להם ספרים מחוברים בקבלת השיר מסודרים כעין פרקי המשנה. וכל זה להעיר הנפש אל מעלתה לבוא אל תכונתה. ואז רוח הקודש מתעורר ומתנוצץ ומשתוקק בה בחשק וחבה ואהבה רבה. ואז תשיג מעלה יתירה. כח וגבורה. ושלמה המלך ע"ה זכה בזה השיר יותר מכל אשר היה בדורו.

בראשית, זוהר חדש, ח ט"ג (מדרש הנעלם)

בראשית, ר' אלעזר פתח 'שיר המעלות אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני' – שירים תאבים ברא הקב"ה בבריאת שמים וארץ, כדי להללו ולשבחו שהוא יוצר הכל. השמים אומרים שירה לפניו שנא' 'השמים מספרים כבוד אל' והארץ אומרת שירה שנאמר 'שירו לה' כל הארץ'. ועוד, שכל העולם תאבים ושמחים לפאר ליוצרים בחזותם נפלאותיו בשמים ובארץ. וזהו 'בראשית' עיין באותיות ותראה תא"ב ש"ר, כלומר תאב לומר שיר על נפלאותיו בשמים ובארץ.

כל האותיות היה שלום ביניהם בלא קטרוג כלל. ואותיות האלף-בית כולן היו שלמות למעלה ולמטה. אותיות עליונות היו שלמות למעלה אותיות דקות היו שלמות למטה.

בשעה שהיו הכרובים פורסים כנפיהם ממטה למעלה היו אותיות פורחות ממעלה למטה ונכנסות אלו באלו ומתכללות אלו באלו בנשיקות אהבה.

כיוון שהאותיות מתחברות, כל המדרגות התחתונות והמדרגות העליונות, והעולמות כולם מתחברים כאחד ונושקים אלו לאלו בנשיקות אהבה עד שנעשים כולם אחד והקב"ה אחד בלא פירוד כלל. כל הנשיקות של אהבה, אינן אלא שיהיו כלל אחד להתכלל זה בזה בלא פירוד. ובשל כך נשיקות אלו בכל הן להיות הכל אחד בכלל אחד אותיות באותיות עולמות בעולמות מדרגות במדרגות אשה בבעלה להיות הכל אחד.

כולהו אתוון הוו שלמין בינייהו בלא קטרוגא כלל, ואתוון דאלפא ביתא כולהו, הוו שלימי עילא ותתא. אתוון עילאין הוו שלימין לעילא. אתוון דקיקין הוו שלימין לתתא.

בשעתא דכרובים הוו פרסי גדפיהו מתתא לעילא, אתוון פרחין מתתא לעילא, ואתוון מעילא לתתא, ועאלין אלין באלין, ואתכלילו אלין באלין, בנשיקין דרחימו.

כיון דאתוון מתחברין, כל דרגין תתאין, ודרגין עילאין, ועלמין כולהו מתחבראן כחדא, ונשיקין אלין באלין, בנשיקו דרחימו, עד דהוו כולהו חד, וקב"ה חד, בלא פירודא כלל. כל נשיקין דרחימו, לאו אינון אלא למהוי כללא חדא, לאתכללא דא בדא בלא פירודא. ובג"כ נשיקין אלין בכללא אינון, למהוי כולא חד בכללא חדא, אתוון באתוון, עלמין בעלמין, דרגין בדרגין, אתתא בבעלה, למהוי כולא חד.

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, סו ט"ג - סז ט"א-ט"ב

מְשַׁכְנֵי אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה הִבְיָאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בָּךְ (שיר השירים א, ד)
על פיו של אליהו נגזר 'משכני אחריך נרוצה'.

כתוב 'ויברא אלהים את האדם בצלמו וכו'
כאשר ברא קב"ה את האדם דו פרצופין בראו, כפי שאמרו החברים, אשרי הם.

באותיות עליונות גדולות

ובאותיות תחתונות קטנות.

אותיות עליונות גדולות היו באורח מישור אצל הזכר

אותיות תחתונות קטנות, היו בהיפוך, אצל הנקבה.

אותיות העליונות הגדולות היו באורח מישור אצל הזכר

אב גד וכן כולן, כפי הראוי שילכו האותיות בדרך ישרה אל הזכר.

אותיות תחתונות קטנות היו בהיפוך, למפרע, אצל הנקבה

תשר"ק וכן כולן...

וכאשר נתקשטה הנוקבא, שקישט אותה המלך העליון

שיתיישבו אותיותיה על מקומן כפי שראוי

הכניס אותה לחדריו לתקנה ונתקנו אותיות.

וכל אות נקבית קראה לכל אות זכרית

ונתקנו כל אות ואות, זכר ונקבה.

וכל אות קראה ואומרה, 'משכני אחריך נרוצה'.

כשנתקנו להתחבר, בסוד א"ת ב"ש נתקנו

והתישבו פנים בפנים...
 נכל זה משום ש'נגילה ונשמחה בך'
 כ"ב אותיות ראשונות עליונות, וזהו ב"ך.
 כאשר מתחברות אותיות השם הקדוש
 אז יורד הו' ומושך את הה' ממטה למעלה
 להיות חיבור אחד..
 נותן לה יד למשכה אליו והאותיות שמחות זו כלפי זו.
 בשעה שהיא אומרת לו 'משכני', אז הא', שהיא ו',
 יורדת אל הת', להמשיכה אליו.
 ובשעה שהיא אומרת 'אחריך נרוצה'
 עולה הב' ורצה אחרי הש', שהיא ו'.
 ואז היא נכנסת לחדרי המלך
 שהם שלוש נקודות וחדרים ואכסדראות
 שזו היא האות ש', שבה שלוש נקודות ומסדרונות.
 ובשעה שאומרת 'נגילה ונשמחה בך'
 באה הג' להתדבק באות ר'. כי אז יש שמחה ורצון
 בכ"ב אותיות שנשלמו באות ג'.
 והאות ר' פורעת עצמה לקבל ממנו בלי בושה
 והוא דבק בה ומשפיע לה ברצון.

זוהר אחרי מות, עד ע"א - עה ע"ב

בא ראה, לא נמצאת שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כמו היום שעלה שלמה לחכמה ואמר שיר
 השירים. אז האירו פני הגבירה, ובא המלך להשרות את מדורו עמה. זהו שכתוב (מלכים א ד)
 ותרב חכמת שלמה וגו'. מה זה ותרב? שעלה היפי של הגבירה והתגלה בדרגותיה על כל שאר
 הדרגות, כי המלך שם את מדורו עמה. וכל כך למה? כי הוציאה את הין החכם הזה לעולם
 (למלך).
 וכשהין הזה, כמו שאמרנו (שצריך), אינו מתנהג לרצון המלך, אז זו ערות הכל, ערות כל הצדדים,
 שהרי המלך פורש מהגבירה, והגבירה התרחקה מהיכלו, ומשום כך זוהי ערות הכל. וכי אין זו
 ערוה, מלך בלי גבירה, וגבירה בלי מלך?! ועל זה כתוב, ערות אביה וערות אמה לא תגלה אמה
 היא. אמה היא ודאי, ושורה עמה. משום כך לא תגלה ערותה.
 רבי שמעון הקיש ידיו ובכה ואמר: אוי אם אמר ואגלה סוד, אוי אם לא אמה, שיאבדו החברים
 דבר.
 (יחזקאל יא) אהה ה' אלהים כלה אתה עשה את שארית ישראל. מה זה אהה? ומה זה כלה אתה
 עשה? אלא סוד הדבר - בזמן שה' תחתונה התגרשה מהיכל המלך, ה' אחרת עליונה מונעת
 ברכתה, ואז כתוב, אהה כלה אתה עשה. משום שכשהיא, הה' הזאת, נמנעת מברכות, ה' אחרת
 מונעת אותם מהכל. מה הטעם? כי ברכות אינן מצויות, אלא במקום ששורים זכר ונקבה.
 ועל זה כתוב, (ירמיה כה) ה' מפרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו. על נוהו
 ממש. זו הגבירה. ומהו אומר? אוי שהחברתי את ביתי וכו'. ביתי זהו וזוג הגבירה.
 וזהו ודאי ערות אביה וערות אמה לא תגלה. שהרי מכל הצדדים זו ערוה. ואו, לבשו שמים קדרות
 ושק הושם כסותם, מקום ירשת הברכות של מעינות הנחלים שהיו שופעים ומשקים פראוי, נמנעו.
 שנינו, כשנפרד המלך מן הגבירה ואין ברכות מצויות, אז נקרא ו"י. מה הטעם ו"י? שלמדנו ראש

הַיְסוּד י' הוּא, שְׁהָרִי יְסוּד הוּא ו' קְטַנָּה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא ו' גְדוּלָה עֲלִיוֹנָה. וְלִכֵּן כְּתוּב ו'ו', שְׁתִּי ו'ו' כְּאַחַד. וְהָרֵאשׁ שֶׁל הַיְסוּד הַזֶּה הוּא י'. וְכִשְׁמִתְרַחֵקת הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ וְהַבְּרֻכּוֹת נִמְנָעוֹת מֵהַכֵּל, וְהַזּוּג לֹא נִמְצָא בְּרֵאשׁ הַיְסוּד, נוֹטֵל ו' הַעֲלִיּוֹן אֶת הָרֵאשׁ הַזֶּה שֶׁל הַיְסוּד, שֶׁהוּא י', וּמִשְׁפִּיעוֹ אֵלָיו, וְאֵז הוּא ו'ו', ו'ו' לְכֹל, לְעֲלִיּוֹנִים וְלַתְּחִתּוֹנִים. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מִיּוֹם שֶׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם לֹא נִמְצָאוּ בְּרֻכּוֹת בְּעוֹלָם, וְאִין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא מְצוּיִים בּוֹ קְלָלוֹת, שְׁהָרִי הַבְּרֻכּוֹת מְנוּעוֹת בְּכֹל יוֹם. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן אִו'ו', אוֹ הו'ו' מַה הוּא? אָמַר לוֹ, כִּשְׁהַדְבָר תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה וְלֹא שְׁבִים, אֵז ה' הַעֲלִיוֹנָה נוֹטֵלֶת אוֹתָם וּמִשְׁפִּיעָה לְוָא'וֹ ו' אֵלֶיהָ, כִּי לֹא שְׁבִים, וְאֵז נִקְרָא הו'י. אוֹי כִּשְׁהַסְתַּלַּק הַמֶּלֶךְ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְצוּחִים בְּנֵי אָדָם וְאִין מִשְׁגִּיחַ בָּהֶם. וְאוֹתוֹ הַעֲלִיּוֹן אֶהְיֶה הוּא הַטְּמִיָה, מַעְלָה לוֹ, ו' אֵלָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְקַבֵּל תְּפִלָּה, אֵז נִקְרָא אוֹי, שְׁהָרִי א' מַעְלָה לוֹ, ו' אֵלָיו, וְאֵז אִין מְצוּיָה תִשׁוּבָה, וְלִכֵּן הַסְתַּלְקָה מִהָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ ה', שְׁהָרִי לֹא תְלוּי בְּתִשׁוּבָה. וְדַאי כִּשְׁהַתְּרַבּוּ יוֹתֵר חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְתִשׁוּבָה הִיִּתָה תְלוּיָה בְּרֵאשׁוֹנָה וְלֹא רְצוּ, אֵז הַסְתַּלְקָה ה', וְאֵז הַעֲלָה אֶת ו' ו'ו' אֵלָיו, וְנִקְרָא אוֹי. וְכִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַתִּשׁוּבָה הַסְתַּלְקָה, אֵז צוּחוּ וְאָמְרוּ, (ירמיהו ו) אוֹי לְנוֹ כִּי פָנָה הַיּוֹם. מַה זֶה כִּי פָנָה הַיּוֹם? זֶהוּ הַיּוֹם הַעֲלִיּוֹן, שֶׁנִּקְרָא תִשׁוּבָה, שֶׁהַסְתַּלַּק וְעָבַר וְלֹא מְצוּי.

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנוֹדַע, לְפֶשֶׁט הַיָּמִין כְּנֶגֶד הַרְשָׁעִים, וְהָרִי הַתְּפִנָּה מֵהַכֵּל וְלֹא נִמְצָא, וְלִכֵּן אָמְרוּ אוֹי וְלֹא הוּי. כִּי יָבִטוּ צְלָלֵי עָרֵב, שְׁהָרִי נִתְּנָה רְשׁוּת לְגְדוּלֵי הַמַּמְנִים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. לְמַדְנָה עֲלֵתָה ו' לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַיְכָל נִשְׂרָף, וְהָעַם גָּלָה, וְהַגְּבִירָה גִרְשָׁה, וְהַבֵּית נִחְרַב. אַחַר כֵּן שִׁירָד ו'ו' לְמַקוֹמוֹ, הַשְּׁגִיחַ עַל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה חָרַב, בְּקֶשׁ אֶת הַגְּבִירָה, וְהִנֵּה הַתְּרַחֵקָה וְהִלְכָה. רְאֵה אֶת הַיְכָלוֹ, וְהִנֵּה נִשְׂרָף. בְּקֶשׁ אֶת הָעַם, וְהִנֵּה גָלָה. רְאֵה אֶת בְּרֻכּוֹת הַנְּחָלִים הַעֲמֻקִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים, וְהִנֵּה נִמְנָעוּ. וְאֵז כְּתוּב, (ישעיהו כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבַכֵּי וְלְמִסְפָּד וְלִקְרַחַה וְלִחְגָר שָׁק. וְאֵז לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קְדְרוֹת.

אֵז ו' י' נִמְשְׁכוּ אֶחָד כְּנֶגֶד הָאֶחָד, וְה' הַעֲלִיוֹנָה הַשְּׁפִיעָה אֶת הַמְעִינּוֹת לְצַד הָאֶחָד, וְהַבְּרֻכּוֹת לֹא נִמְצָאוּ, שְׁהָרִי לֹא נִמְצָאוּ הַזְּכָר וְהַנְּקֵבָה וְלֹא שְׂרוּיִים כְּאַחַד. אֵז שְׂאֵג שְׂאֵג עַל נוֹהָ. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּבְכָה רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּכְיָה תְקוּעָה בְּלִפְי מַצֵּד אַחַה, וְשְׁמַחָה בְּלִפְי מַצֵּד אַחַה, שְׁהָרִי שְׁמַעְתִּי דְבָרִים שֶׁלֹּא שְׁמַעְתִּי עַד עֵתָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי!

זוהר שיר השירים, זוהר חדש, ס"ב ט"ב-ט"ג

שיר השירים – על פי אליהו נגור, ברשות עליונה...	שיר השירים, על פומא דאליהו אתגור, ברשו עילאנה...
שיר תתרו סימן באותיות גלופות של השם הקדוש זעה/ זיע ורתת של כל העולמות וכל נקבי תהום רבה. עד שאותה התפשטות הרוח נכנסת לשער קדמי שבצד מזרח. אותו בעל העיניים בת"ק מפתחות של ההיכלות הנה הוא בגליפת השם הקדוש של י"ב אותיות שטסים בו י"ט מחנות לוחטים באש.	שיר תתרו סימן, באתון גליפאן דשמא קדישא, זעו ורת'ת דכל עלמין, וכל נוקבין דתהומא רבא, עד דהאי פשיטו דרוחא, צאל לגבי תרעא קדמא דלסטר מזרח. ההוא מארי דעיינין, בת"ק מפתחאן דהיכלין, והא איהו בגליפו דשמא קדישא, דתריסר אתון, דטאסין ביה תשע סרי משריין מלהטן דנורא.

ואותו בעל העיניים לוקט גחלי אש, אברי
 אש, ונכנסים אל תוך אותו היכל הנקרא
 זבול היכל בו כל השבחים מסתדרים לעלות
 למעלה ועל זה נכתב 'בנה בניתי בית זבול
 לך' (מלכים א' ח יג). והוא היכל שיש בו
 תתרו מדרגות העולות בשבחי השבחים
 (בשירי השירים) ובתוך כולן יש מדרגה
 אחת פנימית מכולן שבה מתבררת האהבה
 של אותו שבח בירור הנקודה התחתונה.

וכאשר היא נבררת מתוך כולם עולה
 למעלה בסוד השיר ונקראת שיר השירים.
 ועולה מכל אלה השבחים (השירים)

והוא מארי דעיינין, לקיט גומריין דאשא,
 שייפי דנורא, ועאלין גו ההוא היכלא
 דאתקרי זבול, היכל דתמן כל שבחין
 אתסדרין לסלקא לעילא. ועל דא פתיב
 (מלכים א ח) בנה בניתי בית זבול לך, ואיהו
 היכלא, דאית בה תתרו דרגין, דסלקן
 בשבחי דתושבחתא, ובגו כולהו אית חד
 דרגא פנימאה מכולהו, דתמן אתבריר רחיימו
 דהאי תושבחתא, ברירו דנקודא תתאה.

וכד אתבריר מגו כולהו, סלקא לעילא פרזא
 דשיר, ואיקרי שיר השירים, וסלקא מכל
 אינון שבחין, ואתבריר מכולהו.